Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo

Europos LIETUVIS

Nr. 13 (1108). Londonas, 1970 metų kovo mėn. 31 d. XXIV metai

Namai stovi tvirti

LIETUVIŲ NAMŲ BENDROVĖS VALDYBOS PIRM. S. NENORTO PRANEŠIMAS UŽ 1969 METUS, SKAITYTAS SUVAŽIAVIME 1970 M. KOVO 14 D.

Malonūs ponai akcininkai,

Praeitais metais Lietuvių Namų Bendrovė tęsė toliau plačią ir našią lietuvišką veiklą, kaip ir ankstesniais metais. Nežiūrint pasunkėjusių aplinkybių, buvo stengiamasi gerinti Lietuvių Namus ir Sodybą ir tobulinti Spaudos skyriaus priemones. Metų bėgyje Bendrovė turėjo £38.688 pajamų, o išlaidų buvo £37.440. Gryno pelno buvo £1.248, kuris perkeltas į apyvartos rezervą. Šis rezervas lapkričio 1 d. sudarė £17.605. Tai yra suma, kuri rodo kiek Bendrovė yra padariusi pelno nuo jos įsikūrimo 1951 metais.

Iš visų bendrovės skyrių didžiausią apyvartą padarė Lietuvių Namai. Jų pajamos truputį padidėjo ir siekė £16.291. Į šią sumą įskaitomos pajamos už nuomas, iš klubo ir įvairios kitos įplaukos. Išlaidos taip pat padidėjo, kylant prekių kainoms ir įvairiems mokesčiams, bet pajamos prašoko išlaidas £4.452.

Sodybos pajamos taip pat padidėjo ir siekė £14.839, įskaitant nuomas, maistą, klubo įplaukas ir kitas pajamas. Išlaidų buvo £12.597. Taigi pajamos prašoko išlaidas £2.242.

Spaudos skyrius turėjo £927 mažiau pajamų, negu 1968 m. Iš viso pajamų buvo £7.373. Tuo tarpu išlaidos padidėjo £881 ir siekė £8.900. Tokiu būdu susidarė £1.527 nuostolio.

Bendrovės Centras paprastai turi išlaidų įvairiems Bendrovės reikalams. Tos išlaidos parodytos Bendrovės Centro apyskaitoje, iš kurios matyti, kad praeitais metais tos išlaidos šiek tiek sumažėjo ir siekė £4.104.

Ši trumpa Bendrovės skyrių veiklos apžvalga rodo, kad visų skyrių rezultatai yra patenkinami, išskyrus Spaudos Skyrių. Smulkesnė apyskaita rodo, kad labiausiai padidėjusios išlaidų pozicijos yra remontai, knygų įrišimas ir pašto išlaidos. Šias išlaidas yra sunku kontroliuoti, ir neįmanoma jų išvengti. Nors ir yra galimybių jas šiek tiek sumažinti, tačiau didžiausią dėmesį tenka kreipti į pajamų padidinimą. Nežiūrint du kartus pakilusių pašto tarifų ir popieriaus kainų, Europos Lietuvio prenumerata nebuvo pakelta. Šiuo metu Europos Lietuvis yra vienas iš pigiausių emigracinės spaudos savaitraščių. Bendrovės valdyba jau yra nutarusi pakelti Europos Lietuvio prenumeratą nuo sekančių metų. Kadangi paštas ir vėl žada tarifus pakelti, tai galutinis sprendimas prenumeratos reikalu atidėtas vėlesniam laikui.

Į Spaudos skyriaus rezultatus daug įtakos turėjo pavėluotas paskutiniųjų knygų siuntos išsiuntimas. Manoma, kad už tas knygas, išsiųstas rugsėjo mėnesio gale, skaitytojai negalėjo suskubti atsilyginti prieš finansinių metų pabaigą, kuri yra spalio 31 d. Taigi nemaža pajamų buvo įrašyta jau į 1970 metus. Priimant šiuos faktus dėmesin, telieka laukti pusmetinių apyskaitų, kurios turėtų parodyti pagerėjimą.

Metų bėgyje buvo nupirktas išsimokėtinai atnaujintas linotipas už £920. Dabar spaustuvė turi du to paties modelio linotipus, ir spaustuvės tarnautojams nebereikia dirbti pamainomis. Spaustuvės vedėjas V. Keris prižiūri spaustuvės darbus ir taip pat yra atsakingas už Europos Lietuvio ir Nidos Knygų klubo administraciją.

Lietuvių Namuose ir Sodyboje taip pat buvo išleista apie £1.400 įvairiems pagerinimams. Nupirkta naujų baldų, atnaujintas elektros tinklas, pagerintos šilto vandens sistemos ir kt. Dalis šių išlaidų buvo įrašyta į balanso baldų ir įrengimų poziciją, ir likutis buvo pridėtas prie normalių remonto išlaidų. Dėl to Lietuvių Namų ir Sodybos remontų išlaidos yra padidėjusios. Šiuo atžvilgiu valdyba laikosi principo, kad baldų ir įrengimų pozicija balanse turėtų ilgainiui mažėti, o ne didėti. Tačiau, kai iškyla kapitalinio pobūdžio klausimas, reikia rasti kompromisą.

Depozitų, arba paskolų, iš lietuvių pozicija balanse sumažėjo ligi £11.850 (1968 m. — £14.763). Tai reiškia, kad metų bėgyje teko atmokėti £2.913 depozitų. Kadangi, be šių atmokėjimų, Bendrovė taip pat dar išleido nemažas sumas įvairiems pagerinimams, netenka stebėtis, kad kasa gerokai ištuštėjo. Tačiau, apyvartai vykstant, grynų pinigų trūkumo neteko patirti. Šiuo metu einamojoje sąskaitoje turime apie £650, depozito sąskaitoje banke yra £2.640. Be to, dar turime investacijų už £2.972. Su turimaisiais ištekliais Bendrovė gali sėkmingai toliau veikti.

Svarstydama Bendrovės veiklą posėdžiuose, valdyba stengiasi kreipti dėmesį į komercinio pobūdžio reikalus, bet mūsų sąlygose neįmanoma išvengti ir socialinių bei kultūrinių reikalų. Praeitais metais tokiems reikalams buvo išleista £200. Čia pirmiausiai reikia paminėti tris Lietuvių Namų premijas jaunuoliams, išlaikiusiems valstybinius lietuvių kalbos egzaminus. Premijos po £10 buvo įteiktos R. Namajuškai, A. Dankiui ir J. Mineikiui. Buvo paremtas Balučio Paminklo Fondas £50 ir paskirtos sumos kitiems reikalams, kurių visų neįmanoma suminėti. Valdyba mano, kad socialinių ir kultūrinių reikalų sritis turėtų priklausyti DBLSąjungai. Kad DELS galėtų aktyviau šiais reikalais rūpintis, Bendrovė ateityje skirs Sąjungai tam tikrą sumą pinigų.

Bendrovės metiniai rezultatai rodo, kad mūsų atliekamieji darbai lietuviškai visuomenei nėra sumažėję. Lietuvių Namuose turime Anglijos Lietuvių Centrą, Sodyboje turime vietą sąskrydžiams, konferencijoms, jaunimo stovykloms, leidžiame Europos Lietuvį, Nidos knygas, pasklindančias po visą pasaulį, remiame organizacijų veiklą ir dar pajėgiame po truputį didinti rezervus, reikalingus skoloms išlyginti. Taigi turime geras priemones lietuviškam darbui tęsti toliau.

Sėkmingai ateities veiklai būtina sąlyga yra ryšių palaikymas su kitais organizuotais vienetais. Lietuviškų pajėgų koncentravimas į vieningą ir stiprų junginį, kuriame atsispindėtų Anglijos lietuvių pajėgumas ir solidarumas, turėtų būti vienas iš svarbiausių ateities uždavinių. Ligi šiol Bendrovė dar neturi ryšių su kitais lietuviškais ekonominiais vienetais — lietuvių klubais. Bandymai sužadinti jaunimo entuziazmą įrengti sporto aikštelę Sodyboje taip pat nepavyko. Stipresnių ryšių su kitomis organizacijomis, išskyrus DBLSąjungą, dar neturime. Ateityje dar daug pastangų reikės padėti, siekiant ekonominių vienetų veiklos konsolidavimo, kurio pagrindu galėtų būti Lietuvių Namų Bendrovė.

Lietuvių Namai yra pasiruošę bendradarbiauti su visomis organizacijomis ir klubais, nes mūsų uždavinys yra judinti ir remti lietuviškus reikalus.

Šiam darbui dirbti Bendrovė laukia paramos ir talkos iš visų geros valios lietuvių — pavienių asmenų, organizacijų ir ypač iš DBLS skyrių. Lietuvių Namai gali ir nori sukti lietuvišką ratą D. Britanijoj ir kviečia visus prisidėti, kad tas ratas suktųsi smarkiau ir sklandžiau.

Baigdamas šį trumpą pranešimą, papildantį paskelbtąsias Bendrovės metines apyskaitas, Valdybos vardu širdingai dėkoju visiems rėmėjams ir talkininkams, ypač Bendrovės tarnautojams, už atliktuosius darbus, išgyventuosius rūpesčius ir dėmesį, tikėdamas, kad ateityje jungtinėmis jėgomis pasieksime dar geresnių rezultatų.

KAIP SENIAU, TAIP IR DABAR

Britanijoje dabar nemaža kalbama apie spalvotuosius emigrantus. Kai kurie politikai net kelia klausimą, kad reikia juos grąžinti, iš kur atvažiavę.

Pasirodo, buvo toks metas, kai prieš rinkimus Britanijoje buvo platinami atsišaukimai, kur nekaip pasisakoma apie didėjantį skaičių lenkų, ukrainiečių ir lietuvių. Kaip „The Guardian" kovo 17 d. rašo, parlamento narys David Steel savo kalboje prisiminė 1906 m. rinkiminį atsišaukimą, kuriame tų tautybių imigrantai aptariami kaip „svetimšaliai, kurie yra nusikaltėliai, kurie yra apnikti biaurių ligų, kurie yra elgetos, kurie ištvirkavimu ir netvarka užteršia mūsų gatves".

Pagal Steel, dabartinės kalbos irgi esančios panašios. Tačiau anų „ligų apsėstų nusikaltėliškų svetimšalių" įpėdiniai, sako, šiandien yra visiškai įsijungę į visuomenę, o kai kurie toje visuomenėje užima net žymias vietas.

Čiurlionio klubas

M. K. Čiurlionio vardo klubas veikia Odesoje (Ukrainoje). Klubas stengiasi populiarinti mūsų dailininko kūrybą.

Susitikimas Erfurte

Vakarų Vokietijos kanclerio Brandto kelionė į Erfurtą domina visą pasaulį, domina ir mus, lietuvius emigrantus. Po Adenauerio valdymo eros ir nenusisekusių derybų su sovietais dėl Berlyno jo padėtis atrodo neviliotina. Nebent Rytų Vokietijos viešpačiai Maskvos įtakoje parodytų, kad jie nepaprastai gerai supranta vokiečių tautos reikalus.

Pats Brandtas, vykdamas į Erfurtą, didelio optimizmo nerodė. Jis vyko nelaukdamas kažkokių susitarimo pasekmių, nes „kai kurios pajėgos vokiečių susitarimui nepalankiai nusistačiusios". Jam svarbu buvo pradėti stabdyti suskaldytos vokiečių tautos vienos dalies vis didėjantį tolimą vienos nuo kitos.

Mes, Lietuvos tremtiniai ir emigrantai, nekantriai laukiame, kas bus, ir sutinkame tą susitikimą skirtingais jausmais, vieni susirūpinę tolimesniu likimu, kiti susirūpinę Lietuvos likimu.

Vokiečių tautos vieningumo dabartinių politinių sąlygų negalima lyginti su Hitlerio laikų sąlygomis, kai jo auganti galia grėsė Lietuvos nepriklausomybei. Tiesioginis Lietuvos susisiekimas su Vokietija galėtų Lietuvai, kad ir po Sovietų Sąjungos globoj, duoti ūkinės naudos. Politiškai gal ir geriau, kad mus rusai mažiau įtarinėja separatizmo idėjų turint, nes rusų meškinas, kad ir labai įtarus, ramiau miega, kai jo sielos nedrumsčia tautiniai pasireiškimai. O lietuvių liaudis tautiškai aktingesnė už rusų liaudį. Ir vis dėlto mes, emigrantai, labai trokštume tiesiogių ribų, nes tada mums susisiekimas su saviškiais žymiai palengvėtų. Žinoma, tai tėra vien sentimentalūs motyvai, bet gal nėr kitos Europos tautos, kuri dar šiandien taip jausmais gyventų, t. y. būtų tokie sentimentalūs, kaip lietuviai. Mumyse labai gyvai susiję realumas, net materializmas, su sentimentalumu.

Suskaldytos Vokietijos susiartinimas mums, atrodytų, būtų tik malonus. Kas mus tegalėtų jaudinti, tai kad neįvyktų toks pat susitarimas, koks buvo Eismarko laikais, kai Prūsų žandarmerija gavo įsakymą sekti, kad Vokietijoje leidžiamasis laikraštis „Auszra" nepatektų per žaliąją sieną į Lietuvą. Labai galimas dalykas, kad mes ir vėl virsime politinių spekuliacijų objektu ir mums bus susiaurintos lengvatos pagal rytų viešpačių pageidavimą.

Lyginant kanclerio Brandto ir DDR ministro pirmininko Stopho kalbas, krinta akysna santūra ir taikingas tonas Brandto ir karinga, pagiežos pilna kalba Stopho. Vakarų Vokietija ruošianti agresijas prieš DDR, generalinis štabas ruošiąs planus DDR valstybei panaikinti. Tik iš pasikalbėjimo abiejų pirmininkų tarp keturių akių galima bus spėlioti, kad Stopho karingasis tonas gal tebuvo išorė ir kad ne toks baisus velnias, kaip jį maliavoja. Tačiau Stopho pareiškimai atstovų rūmuose rodo, kad SED visai nesirengia daryti kokių nors nuolaidų Vakarų Vokietijai. Partija ir toliau varo aiškią separatizmo politiką, reikalaudama pripažinti DDR de iure. Tūlam galėtų net pasirodyti pirmininko Stopho kalba kaip provokacija, siekianti Rytų Vokietijoje sukelti naujus neramumus. Nukėlimas pasitarimo vietos į Erfurtą neabejotinai buvo padarytas tam kad nekiltų demonstracijų, bet kelių tūkstančių minios prasiveržimas pro saugomąjį kordoną ir reikalavimas, kad Brandtas pasirodytų lange, rodo aiškiai žmonių reiškiamąją simpatiją jam.

Po tokio simpatijos pareiškimo sunku suprasti, ko siekia SED viešpačiai. Jie stato tokias sąlygas, kad tuo būdu jau užuomazgoje būtų užslopinta bet kokia mintis apie abiejų Vokietijos valstybių bendradarbiavimą.

Brandto sumanymas suartinti abi Vokietijos dalis nėra jokia utopija, jei tikra norėtų abi dalys. Galėtų būti išspręstas net ir vienos Vokietijos valstybės klausimas, suteikiant DDR labai didelio savarankumo, kokį pažino atskiros Vokietijos valstybės. Galima abiejų valstybių glaudesnė ir mažiau savaranki unija su labai dideliu abiejų valstybių savarankumu. Tik Stopho kalba rodo, kad SED viešpačiai iš viso tikisi Vokietiją galutinai suskaldyti. Tuo būdu būtų net trys vokiečių tautos valstybės: 1. Austrija, 2. Jungtinių Respublikų Vokietija ir 3. DDR (Vokiečių Demokratinė Respublika).

Brandtas labai gerai supranta, kad dabartinė politinė padėtis sudaro sąlygas DDR vokiečiams specialistams emigruoti į Sovietų Sąjungą, dėl ko DDR silpnėja tautinis kontingentas. Iki šiol rytiniai vokiečiai emigruodavo į Vakarų Vokietiją, o iš čia kartais ir į Angliją ar Ameriką. Tertas vokiškasis kontingentas nežūdavo, nes tuose kraštuose seniai įsigyvenę sudarė savas kolonijas. Kitaip yra, kai keliamasi į plačiosios Rusijos kraštus. Jau nuo XVIII amžiaus vidurio vokiečių tautos žmonės stiprino Rusijos meškiną.

Kissingeris Brandtui padarė priekaištą, kad jis vokiečių reikalui daug pakenkęs. Tačiau Vokietijos reikalui jau seniai pakenkta, ir jei dar yra galimybė ką nors išgelbėti, tai Erandto bandymas tegalėtų sulaukti gerų pasekmių.

Kitas pasitarimas bus gegužės 21 d. Kassely. Brandtas visai pagrįstai maldauja atsisakyti bet kokių teisinių formulavimų. Jie nieko nepasako ir reikalui nieko nepadeda.

A. P.

LENINO PAMOKOS

„Prisimenu, nuvažiuodavom su teta į Jonavos turgų", rašo viena Vilniaus „Tiesos" skaitytoja. "Ten net praeiti nebuvo galima pro įvairiausius prekiautojus maisto produktais. Dabar produktų mažiau, ir jie brangūs. Reikia pagerinti prekybą parduotuvėse ir turgavietėse."

„Tiesos" korespondentas Algirdas Kadžiulis jai ir aiškino, kaip reikia plėsti prekybą, gerinti gamybą, gerinti transportą ir t.t., bet išeitį surado tik Lenino moksle. Jis savo didįjį aiškinimų straipsnį baigdamas rašo:

„V. Leninas mokė, kad komunistai turi išmokti prekiauti. Tai nepaseno ir dabar. Prekyba turgavietėse turi didelę reikšmę vykstant visuomeninę gamybą, gerinant gyventojų aprūpinimą maisto produktais".

Bet kur dingo įvairaus maisto turgūs Jonavoje, taip ir nepasakė.

LENINO TEMA

Vilniaus „Tiesa" rašo, kad lietuvių komunistų partijos Kauno rajono komitetas surengė kauniečiams dailininkams teorines paskaitas: „Menininko vaidmuo šiuolaikinėjs ideologinėje kovoje" V. Leninas apie meną ir menininko vaidmenį visuomenėje" ir „V. Lenino paveikslas lietuvių dailėje,.. Paskaitas skaitė L.K.P. Centro komiteto vadovai.

ATKIRTIS DĖL SOVIETINĖS UŽSIENIŲ POLITIKOS

„The Irish Press", pasirodo, vasario 17 d. išsispausdino ruso žurnalisto Levo Šeidino straipsnį, kuriame, be kita ko, buvo nurodyta į Sov. Sąjungos užsienių politiką: nesikišimą į kitų valstybių reikalus, pripažinimą teisės kiekvienai tautai pačiai spręsti savo reikalus, į tai, kad ji prisilaiko griežto požiūrio nepažeisti kitų kraštų suverenumo ir bet kurio krašto integralumo.

„The Irish Press" vasario 25 d. plačiu laišku jam papunkčiui atsako J. Rolavs, demaskuodamas visą melą ir be kita ko primindamas, kad Sov. Sąjunga sulaužė 50 savo pasirašytųjų sutarčių iš 52.

GARSĖJA TENISININKAS GERULAITIS

JAV, New Yorke, amerikiečių teniso turnyruose garsėja jaunas lietuvis Vytas Gerulaitis.

Jo tėvas, Vytautas Gerulaitis, yra buvęs 1938-1940 metų Lietuvos teniso meisteriu.

Buvusi Lietuvos teniso meisterė V. Ščukauskaitė parekomendavo jaunąjį Vytą West Side klubui, kuris priimamuosius labai atsirenka. Vytą Gerulaitį klubas vis dėlto priėmė.

NEŽINOMI VARDAI

Lietuvoje palei geležinkelį Vilnius — Kaunas informacijai kabo štai tokie užrašai: Aneriai, Lentvari, Paleonas...

V. RUOKIO SUKAKTIS

Lietuvoje mokslininkui ir pedagogui prof. Viktorui Ruokiui suėjo 85-eri metai.

SEPTYNIOS DIENOS

Kalti karininkai

Kipro saloje stipriai įtariama, kad už pasikėsinimą prieš prezidentą arkiv. Makarios ir už nužudymą buvusio ministerio Geogadžio būsią kalti graikų karininkai.

Jei prezidentas būtų žuvęs, tada, esą, sąmyšiui kilus būtų patogu buvę salą prisijungti prie Graikijos.

Brandto vizitas

Nuvažiavusį Rytų Vokietijon į Erfurtą susitikti su jos ministeriu pirmininku Stophu Vakarų Vokietijos kanclerį Brandtą pasitiko minios vokiečių, būtinai norėjusių jį pamatyti. „Sueddeutsche Zeitung" liudijimu, praleisdami traukinį, kuriame važiavo kancleris, tūkstančiai vokiečių rodė bent tuo savo jausmus, kad laikė lyg melsdamiesi sudėję rankas, ir daugelis verkė.

Grįžęs namo Brandtas stengėsi būti santūrus.

Kitas pasimatymas turėtų įvykti Kasselyje, Vakarų Vokietijoje, gegužės mėn.

Rusų lakūnai Egipte

Izraelio kariniai sluoksniai tvirtina, kad Egipto lėktuvais virš Viduržemio jūros skraido sovietiniai lakūnai.

Neseniai Egipto prez. Nasseras yra skundęsis, kad kovai su Izraeliu jam labiausiai trūksta lakūnų.

Ligos apipuola

Grįžtantieji iš Kinijos keleiviai tvirtina, kad tą kraštą pradeda apimti įvairios ligos. Daugiausia tai esanti pasėka nusimaitinimo, o tai savo ruožtu atsitikę dėl viso chaoso, kurį sudarė vadinamoji kultūrinė revoliucija.

Šaudytojas beprotnamin

Prieš 14 mėnesių apšaudęs pravažiuojančių pro Kremlių kosmonautų ir partijos vadų vilkstinę ir nušovęs šoferį vyras dabar pripažintas nesveiko proto ir nutartas laikyti specialiame beprotnamyje.

Dajanas žada sunaikinti

Amerikiečių karinė žvalgyba ir Izraelio orinė žvalgyba išsiaiškino, kad rusai pristatė Egiptui naujų raketų gintis nuo orinių puolimų. Kai tik raketos buvo atgabentos, per 24 val. Izraelio žvalgybiniai lėktuvai nustatė raketų rūšį.

Izraelio krašto apsaugos min. gen. Dajanas pasižadėjo sunaikinti tų raketų bazes.

Raketų prižiūrėti ir jomis naudotis atvažiavę į Egiptą 1.500 rusų, o jų jau buvę 3.500. Spėjama, kad rusai nenori leisti toms raketoms be naudos stovėti, tai atsiuntė specialistų, nes egiptiečiai nesą pajėgūs aptarnauti.

Bandomos raketos

Sov. Sąjunga paskelbė, kad nuo kovo 21 d. iki balandžio 10 d. ji bandys Ramiajame vandenyne raketas.

Raketos leidžiamos iš Sibiro ir krinta už 5.000 mylių.

Suspendavo Dubčeką

Atitinkama komisija buvusį Čekoslovakijos komunistų vadą, dabar to krašto ambasadorių Dubčeką suspendavo, kaip partijos narį. Manoma, kad jis bus atšauktas namo.

Daug įžymių čekoslovakų, Dubčeko talkininkų irgi arba pasiūlyti išmesti iš partijos, arba jau išmesti.

Ne vien tik rusai

Tvirtinama, kad į Egiptą prižiūrėti sovietinių raketų ir naudotis jomis siunčiami ne vien tik rusai, bet taip pat Rytų vokiečiai, čekai, lenkai ir kt.

Papildomai neduos

Izraelis buvo paprašęs JAV duoti jam daugiau lėktuvų be tų, kurie jau buvo pažadėti.

JAV atsakė: ne. JAV vadai galvoja, kad Viduriniuosiuose Rytuose pajėgų pusiausvyra vis tiek dar tebėra, nors Sov. Sąjunga Egiptui pristatė priešlėktuvinių raketų.

Talidomido vaikams

Firma, kuri gamino talidomido vaistus, sutiko 18 vaisto sužalotų vaikų ir jų tėvams sumokėti 308.000 svarų. Iš viso teismuose yra bylos 62 talidomido sužalotų vaikų, bet jos dar nebaigtos spręsti.

Nuteisti ir sušaudyti

Kantono ir Swatowo provincijose Kinijoje masinėse bylose nuteista mirti daugiau kaip 100 žmonių. Bausmė jiems įvykdyta.

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1 Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. 727 2470.

Registered as a newspaper at the Post Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina: metams 50 šil., dolerio kraštuose — 6 dol. metams; Vokietijoje — DM 22.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

Laukia dideli darbai

DBLS VALDYBOS PRANEŠIMAS SUVAŽIAVIMUI 1970 M. KOVO 14 D.

Praėjo 25 metai nuo to laiko, kai karą laimėjusios valstybės pasidalijo pasaulį į naujas įtakos zonas, bet taikos pasaulyje vis dar nėra. Nepasitikėjimas tarp buvusių sąjungininkų ne tik nesumažėjo, bet kasmet vis didėja. Sovietų Sąjunga, užgrobusi Lietuvą ir išplėtusi savo imperiją Europoje, tapo antrąja pasaulio galybe. Ji bando savo įtaką plėsti kituose žemynuose ir tuo būdu pažeidžia kitų didžiųjų valstybių interesus. Susidarius tokiai padėčiai, didžiosios valstybės stengiasi tobulinti savo ginklus. Prasideda ginklavimosi varžybos, kurios pagaliau gali atvesti pasaulį į katastrofą.

Matydami tokį pavojų, valstybių vyrai ieško kelio taikingai pasaulio problemoms spręsti. Prasidėjo pasitarimai tarp Amerikos ir Sov. Sąjungos, tarp Sov. Sąjungos ir Kinijos ir tarp Kinijos ir Amerikos. Lygiagrečiai vyksta derybos Europoje — tarp Bonnos ir Maskvos ir tarp Vakarų Vokietijos ir Rytų Vokietijos. Visi tie pasitarimai, o ypač derybos tarp JAV-bių ir Sov. Sąjungos, pradėtos Helsinkyje ir nukeltos į Vieną, gali vesti į susitarimus, kurie palies ir kitas tautas, jų tarpe ir Lietuvą.

Kaip žinome, Sovietų Sąjungos siūlomoji Europos saugumo konferencija dabar yra sąlygojama progreso kitose mažesnėse derybose (kaip tarp V. Vokietijos ir Sov. Sąjungos). Bet jeigu pagaliau tokia Europos saugumo konferencija įvyktų, ji galėtų labai skaudžiai paliesti lietuvių tautos interesus.

Jūs gerai suprantate tuos pavojus, todėl čia nėra reikalo plačiau aiškinti. Tuo reikalu rašiau „E. Lietuvyje" praeitą vasarą. Tą pavojų supranta ir mūsų veiksniai. Pavergtųjų Europos Tautų organizacijos, kurios būstinė yra New Yorke, atstovai lankėsi tuo reikalu Vašingtone ir įteikė Valstybės Departamente memorandumą. Vasario mėnesį ten lankėsi ir VLIKo pirm. dr. K. J. Valiūnas ir taip pat turėjo išsamų pasikalbėjimą su Valst. Dept. pareigūnais.

Per keletą mėnesių prieš tai DBLS Valdyba taip pat paruošė memorandumą, kurį įteikė D. Britanijos min. pirmininkui. Išdėstę Lietuvos pavergimo aplinkybes ir trumpai atpasakoję dabartinę padėtį tėvynėje, mes nurodėme, kad Sov. Sąjunga, prisidengusi Europos saugumo skraiste, siekia, kad Vakarų valstybės pripažintų dabartines sienas Europoje, kaip nuolatines. Todėl mes jūsų vardu prašėme D. Britanijos vyriausybę, kad, prisilaikydama Atlanto Chartos dvasios, ji atsisakytų sankcionuoti Lietuvos prijungimą prie Sov. Sąjungos, atliktą smurto būdu. Toliau mes pareiškėm D. Eritanijos vyriausybei viltį, kad ji, prieš eidama į konferenciją, pareikalaus, jog Sovietų Sąjunga viešai pareikštų, kad sovietų-nacių 1939 m. nepuolimo paktas (su visais slaptais protokolais) jau negalioja ir todėl Lietuvos, Latvijos ir Estijos įjungimas į Sov. Sąjungą yra neteisėtas. Sovietų Sąjunga turi atstatyti tų valstybių nepriklausomybę. Europos saugumas turi būti pagrįstas Europos tautų laisve.

Prieš keletą savaičių PET Londono Delegatūros Vadovybė (pirm. P. Reinhards ir dir. A. Dargas) lankėsi Britanijos Užsienių reikalų ministerijoje ir ten įteikė tuo pat klausimu memorandumą, kuris buvo priimtas su dideliu dėmesiu.

Nežiūrint visų šių žygių, turime atsiminti, kad mažųjų tautų interesai buvo pažeidžiami praeityje ir nėra jokių garantijų, jog taip neatsitiks ateityje. Todėl stebėdami, kas vyksta pasaulyje, turime budėti ir kas galima daryti, kai bus matyti, kad yra reikalas. Tai sakydamas, turiu galvoje visų pirma galimas derybas dėl Europos saugumo.

Kalbėdami apie artimiausius uždavinius, turime pagalvoti ir apie blogesnį atvejį, tai yra apie tokią padėtį, jeigu Lietuvos vergija užsitęstų ilgesnį laiką. Kokios būtų lietuvių tautos išsilaisvinimo perspektyvos po 20 ar 50 metų?

Lietuvos, o taip pat ir kitų tautų istorijos rodo, kad tautos net ir po kelių šimtmečių vergijos išsikovoja sau laisvę, jeigu jos išsaugoja savo kalbą, tautinius papročius ir kultūrines tradicijas. Todėl savoji spauda ir literatūra lieka pagrindiniu ginklu ne tik kovoje dėl lietuvybės išlaikymo išeivijoje, bet ir kovoje dėl tautos nepriklausomybės.

Turėdami šiuos faktus prieš akis, peržiūrėkime savo kultūrinę ir tautinę veiklą D. Britanijoje.

Pagal naujuosius DBLS įstatus, Sąjungos nariais laikomi visi D. Britanijos lietuviai. Todėl, kalbant apie visuomeninę bei kultūrinę veiklą, tenka minėti visus lietuvių pasireiškimus, kurie yra įdomūs ir reikšmingi mūsų bendruomenei.

Kultūrinėj srityje žymesnius darbus atliko ne tik organizuoti vienetai, bet ir pavieniai lietuviai, tarp jų ir menininkai. Skulptorius Antanas Braždys, jau anksčiau išgarsėjęs savo darbų paroda, praeitais metais sukūrė plieninę skulptūrą „Ritualas", kuri yra pastatyta Londono miesto centre. Ją galės ilgus metus matyti visi, kas lankosi Londone ir kas domisi moderniuoju menu.

Mūsų rašytojų praeitų metų darbas taip pat neblogas. Štai R. Spalis parašė romaną „Rezistencija", kuris buvo išleistas Amerikoje. Poetas Vl. Šlaitas paruošė naują poezijos rinkinį „Aguonų gaisras", kuris taip pat išleistas Amerikoje. Rašytojas K. Barėnas pasirodė su 438 puslapių romanu „Tūboto gaidžio metai", kurį išleido „Nida".

Kaip žinote, D. Eritanijoje leidžiami keli lietuviški laikraščiai: Skotijoje — „Išeivių Draugas", Anglijoje Šv. Kazimiero sgos katalikų žurnalas „Šaltinis", Skautų „Budėkime" ir pagaliau DBLS ir L. N. B-vės leidžiamasis savaitraštis „Europos Lietuvis", kuris skaitomas visoje Vak. Europoje ir net už Europos ribų. Mūsų „Nidos" Knygų Klubas išleidžia per metus po 5-6 knygas, kurios taip pat yra skaitomos visame pasaulyje.

Jeigu jūs leisite, norėčiau kelioms minutėms sustoti ties mūsų leidykla, nors apie ją kalbės ir S. Nenortas, pateikdamas L. N. B-vei apyskaitą. Iš tos apyskaitos matysime, kad spaudos leidimas yra finansiškai nuostolingas. Sakau: „finansiškai" nes, žiūrint iš mūsų kultūrinės veiklos taško, tas darbas yra labai vertingas ir ateityje duos geras palūkanas.

Kaip žinote, kiekvienos veiklos srityje reikia bent vieno žmogaus, kuris tą darbą mėgtų ir su užsidegimu dirbtų. Laimei, mes tokį žmogų turime. Jau daugiau kaip 10 metų mūsų „E. L." redaktorius K. Barėnas vadovauja Nidos K. Klubui. Būdamas pats literatas, jis palaiko ryšius su lietuviais rašytojais užsienyje, ir jo darbo vaisius visi matome. Anais metais, įvertindami jo darbą, pareiškėme suvažiavime jam padėką. Šiais metais, pasiskaitę jo paties parašytą romaną, turime nuoširdžiai pasveikinti ir palinkėti jam kūrybinės nuotaikos dar daugeliui metų ir sėkmingo darbo mūsų tarpe.

Man atrodo, kad, būdami visuomeninės organizacijos nariai, mes turime žiūrėti į spaudos darbą, kaip į svarbiausią darbą išeivijoje. Turėdami savo literatūrą, mes išlaikysime savo kalbą, o turėdami savo kalbą ir savo spaudą, pagaliau vieną dieną išsikovosime savo kraštui laisvę.

Mūsų kultūrinė veikla D. Britanijoje pasireiškė ir kitais būdais. Mūsų skyriai provincijoje ir organizacijos, su kuriomis bendradarbiaujame, per visus praėjusius metus suruošė visą eilę paskaitų, minėjimų bei koncertų. Iš jaunųjų solisčių per tą laiką dar labiau iškilo p. Vanda Galbuogytė ir p. Gasparienė. Neblogai pasirodė jaunimo tautinių šokių grupės.

Didelį jaunimo auklėjimo darbą atlieka mūsų skautai. Praeitą vasarą jie buvo suruošę jubiliejinę skautų stovyklą Lietuvių Sodyboje, kur dalyvavo taip pat Vokietijos lietuvių skautų grupė.

Centrinis Skyrius vis plečia savo biblioteką, iš kurios knygų gali pasiskolinti lietuviai, gyveną visoje D. Britanijoje. Turime čia pareikšti didelę padėką plk. Vidugiriui, kuris pasiaukodamas patarnauja kiekvienam skaitytojui.

(Po to pranešime suminimi asmenys, kurie yra reiškęsi reikšmingame politiniame darbe).

Lietuvos laisvinimo veiklai vadovauja VLIKas, bet tam tikrų darbų reikia atlikti kiekvienoje Vakarų pasaulio valstybėje. D. Britanija yra viena iš didžiųjų valstybių, turinti senas tradicijas ir didelį patyrimą pasaulio politinėje arenoje. Jos balsas yra girdimas kiekvienoje sostinėje. Todėl mums, gyvenantiems šioje valstybėje, tenka ypač didelis uždavinys kelti čia balsą pavergtos tėvynės vardu.

1970 metai, kaip nurodoma VLIKo veiklos programoje, yra 30-ji sovietų okupacijos sukakties metai; todėl šie metai turi būti sustiprintų pastangų lietuvių tautos laisvei atgauti metai.

Turime žiūrėti, kad visuose žemėlapiuose, visuose leidiniuose, kurie leidžiami D. Britanijoje, Lietuva būtų pažymėta ir jos istorija teisingai pavaizduota. Jeigu tai nedaroma, tai reikia priminti tokių leidinių autoriams ir leidėjams.

Pagal galimybes reikia anglų spaudoje bandyti nušviesti Lietuvos laisvės klausimą.

Lietuvių tautos reikalavimai laisvėje gyvenantiems:

1. Tikėkite ir jūs, kaip mes tėvynėje tikime, kad Lietuva vėl bus laisva ir nepriklausoma.

2. Ruoškite jaunimą, kad jis būtų lietuviškas, suprastų Lietuvos reikalus ir tuos reikalus gintų laisvame pasaulyje.

3. Darykite, ką tik galit, padėti savo tautai sunkioje kovoje prieš okupantą.

Kiekvienas lietuvis turėtų stengtis supažindinti savo apylinkės parlamento atstovą su Lietuvos pavergimo byla. VLIKas ruošia spaudai knygą, kurioje bus aprašytas sovietų-nacių sąmokslas prieš Lietuvą. Tą knygą reikės išplatinti. Didesnėse kolonijose paminėtina Steigiamojo Seimo sukaktis — gegužės 15 d. DBLS Valdybai teks sekti ir laiku intervenuoti dėl Europos saugumo konferencijos, Tautos Fondo Atstovybei — telkti lėšas laisvinimo darbui.

Kaip matote darbų yra daug. Visiems tiems darbams atlikti reikalinga visų D. Britanijos lietuvių ir čia esančių lietuviškų organizacijų talka. Todėl mes džiaugiamės, kad praeitais metais į mūsų kvietimą atsiliepė apie 90% čia esančių organizacijų bei ekonominių vienetų ir įsijungė į bendrą darbą. Tikimės, kad netrukus ir likusios organizacijos įsitikins, jog, sujungę savo pajėgas, galėsime daugiau nuveikti.

NARIO MOKESCIO MOKĖJIMAS L. N. B-VĖS AKCIJOMIS

Šis klausimas buvo svarstomas DBLS Valdyboje ir Taryboje, bet nebuvo padaryta jokių nutarimų. Todėl norėčiau pasiūlyti suvažiavimui priimti tokį nutarimą, kuris, tikiuosi, bus visiems priimtinas:

1. Nario mokestis gali būti mokamas DBLS narių turimomis L. N. B-vės akcijomis, skaitant vieno svaro nominalinės vertės akciją už vienerius metus. Tokios akcijos turės būti pervestos DBLS-gai, užpildant atitinkamą pervedimo formą.

2. Pageidaujama, kad tokiu būdu mokamasis nario mokestis būtų mokamas už ilgesnį negu vienerių metų laikotarpį. Visam gyvenimui nario mokestis bus užskaitomas, sumokėjus 10 svarų.

3. Nario mokesčio mokėjimas akcijomis turi būti užregistruotas skyrių valdybose. Tuo atveju 50% akcijų vertės bus užskaityta kaip nario mokesčio dalis, priklausanti skyriaus iždui.

A. Galdikas ir poezija

Pernai JAV miręs Adomas Galdikas buvo spalvingas žmogus ir spalvingas dailininkas.

Rašytojo Juozo Petrėno redaguojamas „Tėvynės" savaitraštis sausio 16 dienos numeryje išsispausdino apie jį Petr. Tarvydo atsiminimų pluoštą.

Mes čia persispausdiname dalį tų atsiminimų apie A. Galdiko santykius su rašytojais keturvėjininkais.

***

Galdiko „picturesque personality" nebūtų pilnas, jeigu neprimintum, jog jis buvo vienas uoliausių ir aktyviausių Keturių Vėjų paldienykų dalyvių.

Kazys Binkis pastovius poetų, rašytojų ir meno žmonių susirinkimus pakrikštijo tyčia buitiniu vardu — „paldienykai", kuriuose buvo skaitomi nauji kūriniai ir užvirdavo - sukunkuliuodavo ginčai ir diskusijos. Tie susirinkimai buvo uždari, galima sakyti, slapti. Nes, pavyzdžiui, Liudas Gira ilgai stengės ir bandė į paldienykus patekti, bet nebuvo priimtas. Na, o Galdikas čia buvo savas. Paldienykų dalyviai vienas kitą vadindavo broliais. Ir štai kartą vienas brolis paskaito savo naują poemą, kuri vietomis taip skambėjo:

Pykšt, pykšt, pykšt!
Triokšt, triokšt, triokšt!
Pokšt, pokšt, pokšt!
Po pasaulio pakampius prožektoriai plykst - pliplykst!

Išklausęs Galdikas garsiai kvatojos. O kada susirinkimas pasibaigė, jis priėjęs prie Kazio Binkio ir klausia:

— Klausyk, Kazy, ar čia poezija?

Binkis įsiuto ir žiauriai puolė Galdiką:

— Adomai, kada kokia bobelė-davatkėlė skundžias, kad nesupranta kurio tavo peizažo susuktais medžiais, tai tu piktinies! O dabar tu stebies, kodėl čia, kaip tu sakai, atsirado „pykšt-pokšt". Ar tu toli nuo anos klasikinės davatkėlės?

Adomas dar kartą gardžiai nusijuokė. Bet netrukus jis priprato prie visko, ką girdėjo „paldienykuos". Jau nieku nesistebėjo ir nuoširdžiai atsidėjęs sekė ir stebėjo ir geras ir ne taip jau vykusias menines pastangas, kokios ten pasitaikydavo.

JURGIS GLIAUDA AMERIKIECIŲ RAŠYTOJŲ BIOGRAFINIAME SĄVADE

Neperiodiškai, bet reguliariai išeinąs Gale Research kompanijos leidžiamasis rašytojų biografijų ir darbų sąvadas yra savotiška literatūrinė enciklopedija. Joje plačiai aptariami rašytojų veikalai, pateikiant apie juos ir biografinių duomenų.

1969 metais pasirodęs didžiulis tomas turi įrašytą vienintelį čia lietuvį rašytoją — Jurgį Gliaudą.

Aptariama jo kūrybinė biografija, išvardijant visus romanus. Nepasirodžiusių dar anglų kalba kūrinių vardai įrašyti gražiai lietuviškai. Aptartas jo kūrybinio veido pobūdis.

Tai reikšmingas įvykis tarp lietuvių rašytojų ir puiki lietuvių literatūros propaganda.

VELNIAI

Dabar jau miręs dailininkas Antanas Žmuidzinavičius visą gyvenimą rinko įvairius liaudies meistrų ir dailininkų gamintus velnius.

Dabar gražiausi ir įdomiausi tos kolekcijos velnių atvaizdai yra pateikti knygoje „Velniai". Dalis reprodukcijų yra spalvotos.

NAUJI VYSKUPAI

Vakarinės Europos lietuviai jau žino, kad 1969 m. gruodžio 21 d. buvo konsekruoti vyskupais: Liudvikas Povilonis ir Romualdas Krikščiūnas. Pirmasis bus vyskupo Juozapo Pletkaus padėjėju Telšiuose, o antrasis — Kaune vyskupo Juozapo Matulaičio-Labuko pagalbininku. Išleidžiant iš Vilniaus vysk. L. Povilonį, arkivyskupijos Kūrijoje įvyko pobūvis. Dalyvavo Vilniaus miesto kunigai ir dekanatų dekanai. Žodį tarė mons. Česlovas Krivaitis, Vilniaus arkivyskupijos Valdytojas, kun. dek. Algirdas Gutauskas, kun. dr. Norbertas Skurskis, Vilniaus Kalvarijų par. klebonas kun. Vaclovas Aliulis, kun. Juozapas Juodagalvis, kuris savo kalboje iškėlė nuopelnus vysk. J. Matulaičio-Labuko, išrūpinusio ir pakonsekravusio Lietuvai du naujus vyskupus.

Dovanėlė

Išleidžiamam iš Vilniaus vyskupui L. Poviloniui buvo įteiktas bendradarbių gintarinis Dievo Tarno arkivyskupo Jurgio Matulaičio atvaizdas su įrašu: „Garbingojo Dievo Tarno Jurgio Matulaičio idėjų auklėtiniui Jo Ekscelencijai vyskupui Liudvikui Povilonui konsekracijos proga Vilniaus kunigai. Vilnius. 1969. XII. 21".

Iš pasakytųjų kalbų bei linkėjimų abiem vyskupams paaiškėjo, kad jiedu nesiruošė būti vyskupais. Kun. Skurskis linkėjo savo draugui būti tokiu vyskupu, it jis būtų visą gyvenimą ruošęsis toms pareigoms.

Kun. Č. Aliulis kalboje pasakojo tokį nuotykį. Kažkuris pilietis gavo naujai konsekruoto vyskupo paveikslėlį su jo parašu. Bet pavardę pamiršo. Atėjęs pas kleboną ir klausia: — Kuris ten vyskupas yra miręs, kurio parašu patvirtintas liturginis maldynas?

— O kodėl manai, kad miręs?

— Ugi, kad prie jo pavardės pridėtas kryželis.

Nors vyskupai pasirašydami deda kryželius, laimindami dokumentą, bet abudu naujai konsekruotieji yra gyvi. Jiedu yra veiklos žmonės. Konsekracija vien praplės jiedviem darbo galimybes.

Galime pilnai sutikti su kun. Aliulio linkėjimais: „Jie ir patys kupini gražiausių pasiryžimų, padarytų per rekolekcijas ir šventimus. Verčiau — bičiuliškai ir su pasitikėjimu — palinkėkime jiems šiandien to, kas ne nuo jų pareina: kuo dėkingesnės dirvos ir kuo mažiau kliūčių, vyskupiškai darbuojantis". Visi palinkėjo mažiau varžymų Bažnyčios išganingai veiklai.

K. A. M.

PROF. A. MACEINOS DARBAI

Prof. A. Maceina, iki šiol dėstęs religijos filosofiją Miunsterio universitete V. Vokietijoje, dėl susilpnėjusios sveikatos nuo šių metų pavasario numato pasitraukti į pensiją ir pasilikti universiteto profesorium emeritu, dėstančiu tiktai pasirinktu laiku ir pasirinkta tema.

Tuo tarpu prof. A. Maceina ruošia veikalą lietuvių kalba „Didieji klausimai", kurį išleis „Krikščionis gyvenime".

PRANEŠĖJAS

Lietuvių Žurnalistų Sąjungos Centro Valdyba neseniai išleido savo neperiodinio biuletenio „Pranešėjo" Nr. 3. Jame pirmininkas V. Alantas supažindina su Sąjungos bėgamaisiais reikalais: dėl įstatų pakeitimo, organizacinių reikalų, garbės narių, žurnalistų konferencijos, biuletenio ir kt. Paminimas Vaižgantas, pristatomas naujasis Sąjungos garbės narys Adolfas Klimas, supažindinama su piniginiais reikalais, pateikiama nuomonė dėl šūkio. Vaižganto metų. V. Rastenis rašo apie tai, kas Lietuvoje buvo laikomas žurnalistu, A. Musteikis apie žurnalistą svetur, o Stp. Vykintas apie lietuvio žurnalisto svetur pareigas.

Pasisakoma dėl sugestijų, tęsiama mirusių lietuvių žurnalistų registracija, ir dar apstu kitokių žinių.

Redaguoja V. Alantas.

KULTŪRINĖS GELMĖS PASAKOSE

Skaitėme laikraščiuose, kad Manyland Books leidykla ruošiasi anglų kalba išleisti Vytauto J. Bagdanavičiaus veikalą Kultūrinės gelmės pasakose, kuris pasirodė prieš keletą metų. Vadinas, veikalas turi būti toks stiprus, kad jį reikia porodyti ir platesniam pasauliui.

Dabar Lietuviškos Knygos Klubas Chicagoje išleido Kultūrinių gelmių pasakose antrąjį tomą (1969 m., 357 psl., kaina 5 dol.).

Tai teologiškai tautosakinė studija, kurioje nagrinėjamos pasakos laiko bėgyje. Imamos įvairių tautų pasakos ir stengiamasi atsekti, kaip jos keitėsi pagal tautos savitumus, religines įtakas ir kultūros kilimą.

MOTIEJUS GUSTAITIS

ŽVAIGŽDE MANO, ŽVAIGŽDE ŠVIESI...

1970 m. sukako 100 metų, kai gimė Motiejus Gustaitis.

Gimė jis Rokų k., A. Panemunės vls., Kauno apskr., 1870 m. vasario 27 d. Marijampolėje baigęs 5 klases, įstojo į Seinų dvasinę seminariją ir 1893 m. buvo įšventintas kunigu. Savo mokslus gilino Vakarų Europoje ir ten gavo filosofijos daktaro laipsnį, parašęs disertaciją apie Adomo Mickevičiaus Krymo sonetus.

Grįžęs iš užsienio į Lietuvą, Motiejus Gustaitis atsidėjo visa savo širdim lietuviškam kultūriniam ir meniniam darbui, kurį dirbo su didele meile ir pasišventimu.

Jo visuomenės veiklos dirva daugiausia buvo susijusi su mokyklų, gimnazijų statymu ir rūpinimusi jomis, jaunuolių auklėjimu ir švietimu.

1904 metais M. Gustaitis buvo paskirtas Marijampolės gimnazijos kapelionu, buvo vienas Žiburio draugijos steigėjų, o 1907 m. įsisteigus Marijampolės mergaičių gimnazijai, paskirtas jos direktorium. Taip pat buvo vienas steigėjų ir vadovų Gabijos muzikos, literatūros ir dramos draugijos.

Kilus I Pasauliniam karui ir vokiečiams okupavus Lietuvą, M. Gustaitis su visa Žiburio gimnazija buvo pasitraukęs į Trakus, o iš ten į Jaroslavlį.

Kuriantis Nepriklausomai Lietuvai, M. Gustaitis buvo paskirtas Seinų gimnazijos direktorium, bet, lenkams tą miestą okupavus, jis vėl su visa gimnazija atsikėlė į Lazdijus ir čia įsikūrė vargingose sąlygose. Ten ir mirė širdies liga 1927. XII. 23.

Buvę jo auklėtiniai apie M. Gustaitį atsiliepia ne vien kaip apie mokytoją, bet kaip apie mokytoją-draugą, kuriame jie jautė gero, nemeluoto, neperdėto, paprasto žmogaus asmenybę. „Jo žodis, dažniausiai išreikštas prašymo forma, mokiniams būdavo šventas. Lyg kažkokia orumo aureolė supo šį žmogų", šitaip išsireiškia jo buvęs mokinys J. Slavėnas.

M. Gustaitis buvo visiems prieinamas ir be galo tolerantiškas. Ar tai būtų turtuolis, ar vargdienis, senukas ar vaikas, išsilavinęs ar prasčiokėlis, tikintis ar netikintis, net ir visai priešingo nusistatymo žmones jis visad mielai sutikdavo, rasdamas jiems paguodos ar patarimo žodį. Dažnai šelpdavo kitus, dėl to pats jokių turtų nesusikrovė ir nepaliko. Su visais rasdavo bendrą kalbą. Todėl ne tik savo auklėtinių-mokinių, bet net ir nelietuviškų visuomenės sluoksnių buvo didžiai gerbiamas ir mylimas.

M. Gustaičio laidotuvių metu į Lazdijus, kaip liudija jo mokiniai, suvažiavo jo buvusieji auklėtiniai, žmonių iš plačių apylinkių, net iš tolimiausių Dzūkijos kampelių. Gedulingos eisenos ilgis buvo net iki pusės kilometro, o pakeliui dar prisijungdavo vis daugiau ir daugiau žmonių, ir jų veidai, sako, rodė, kad jie palydi į paskutinę poilsio vietą ne M. Gustaitį, bet savo mylimą šeimos narį.

Privačiame gyvenime Gustaitis buvo labai kuklus, visą savo laisvalaikį skyrė lektūrai ir kūrybai.

O kūrybinis darbas M. Gustaičiui iš tikro buvo reikšmingas jo gyvenime.

Dar jaunuoliu būdamas ir besimokydamas Marijampolės ir Seinų mokyklose, jis susipažino su lietuvių tautinio ir kultūrinio atgijimo srove ir visa savo dvasia su ja sutapo.

Balandžio slapyvardžiu M. Gustaitis pradėjo spausdinti savo pirmuosius eilėraščius draudžiamojo laikotarpio spaudoje. Spaudą atgavus, jis jau laisvai spausdinosi įvairiuose ano meto laikraščiuose ir žurnaluose. Atskirai išspausdinti šie M. Gustaičio poezijos rinkiniai: Tėvynės ašaros(1914), Eršketų taku (1914), Sielos akordai (1917), sonetų rinkinys Varpeliai (1925), poema Meilė (1914) ir oratorija Aureolė (1914). Taip pat daug vertė iš lenkų, lotynų ir kitų kalbų ir parašė nemaža monografijų ir smulkesnių literatūros ir kultūros srities darbų.

M. Gustaitis kaip poetas yra vienas vyriausiųjų pomaironinės kartos. Kaip asmenybė — buvo plačiai apsiskaitęs, kaip kūrėjas - - romantikas, estetas, simbolikas. Bet jo būdingiausi kūrybos bruožai yra mintis, susimąstymas ir kilimas į idealų pasaulį.

Tur būt, maža tėra tokių lietuvių, kurie, pakėlę akis į žvaigždėtą dangų, nekartotų Gustaičio lyriškai grakštaus posmo: „Žvaigžde mano, žvaigžde šviesi, kur nuo manęs danginiesi"...

Taigi toji žvaigždė — Motiejus Gustaitis tebešviečia ir dabar, minint jo 100 metų gimimo sukaktį.

Grasė Guobaitė

SU SAVAISIAIS IR DRAUGAIS

ĮSPŪDINGAS VASARIO 16 MINĖJIMAS STUTTGARTE

Kad Stuttgarto apylinkėje plačiai išsibarstę lietuviai pasižymėję lietuviškoje veikloje, tai žinome net už jūrų marių. Tačiau tokio įspūdingo Lietuvos nepriklausomybės minėjimo, koks jis buvo šiais metais, čia dar nebuvo buvę, ir jis su savo trejetą valandų užtrukusia programa paliko gilų įspūdį ne vien dalyvavusiems lietuviams, bet ir gausiai susirinkusiems kitataučiams svečiams.

Kovo 7 d. Stgt.-Bad Cannstate, punktualiai 18 valandą, prisirinko pilna „Schwabenbrau" viešbučio didžioji salė mūsų tautiečių ir kviestųjų svečių, kurių tarpe, už gėlėmis ir trispalvėmis juostomis papuošto garbės svečių stalo, susėdo Baden Wurttembergo vyriausybės atstovas Regierungsdirektor dr. Wotte su ponia, lietuvių bičiulis muzikas dr. Dahmen su ponia, Lietuvos pasiuntinybės patarėjas Šveicarijoje dr. A. Gerutis, Chicagos lietuvių atstovė solistė Birutė Kemėžaitė, PLB Vokietijos jaunimo sekcijos atstovas kun. Damijonaitis latvių, estų ir Lietuvos vokiečių atstovai.

Minėjimas atidarytas stygų kvarteto „Pro muzika" skambančiais balsais. Apylinkės pirmininkas K. Šimanauskas, pasveikinęs svečius ir tautiečius, paprašė atsistojimu pagerbti žuvusius už laisvę ir sukalbėjo maldą, kurią jis sukūrė už Lietuvos kankinius.

Paskaitai buvo pakviestas Lietuvos pasiuntinybės Šveicarijoje patarėjas dr. jur. A. Gerutis, kuris vokiečių ir lietuvių kalbomis nušvietė Vasario 16 akto reikšmę, to akto įgyvendinimo aplinkybes ir lietuvių tautos kovą dėl atstatymo dabar sutrukdytos nepriklausomybės. Paskaitininkas perdaug nesigilino į istoriją, o realiais faktais padrąsino nenustoti vilties nepriklausomybei atstatyti ir išlaikyti savo tautinei gyvybei. Nors paskaita abiem kalbom buvo ilgoka, tačiau ji buvo nenuobodi ir visų išklausyta su dideliu dėmesiu.

Baden Wuerttembergo vyriausybės atstovas Regierungsdirektor dr. Wottge sveikinimo žodyje linkėjo lietuvių tautai atsikratyti bolševikinio jungo ir greičiau atstatyti valstybinę nepriklausomybę.

Lietuvių bičiulis muzikas dr. Dahmen sveikinimo kalboje išreiškė nusivylimą laisvojo pasaulio sąžine, kad didele praeitimi ir kultūra lietuvių tauta yra tartum užmiršta *ir laiko*ma bolševizmo vergijoje. *Jis linkėjo lie*tuvių tautai atgauti valstybi*nę nepriklausomybę* laisvųjų tautų šeimoje.

Dar žodžiu sveikino estų ir latvių bendruomenių atstovai.

Raštu, telegramomis ir telefonu sveikino Rottenburgo vyskupas dr. Leiprecht, Domkapitular Praelat dr. Hufnagel, buv. Latvijos ministeris Lietuvai R. Liepinš, pabėgėlių sąjungos kultūrinių reikalų referentas prof. dr. Hans, PLB Vokietijos Krašto Valdyba.

Pirmąją minėjimo dalį užbaigė kun. K. Senkaus paruoštas dainos mėgėjų ratelio duetas ir kvartetas, kurie, stygų kvarteto palydimi, sudainavo keletą liet. liaudies dainelių.

Antrąją programos dalį pradėjo inžinierius G. Šlikas savo sukurtomis poetinėmis mintimis lietuvių ir vokiečių kalbomis. Šios mintys klausytojus nuvedė į tėvynę Lietuvą, už tai susilaukė karštų katučių.

Chicagos lietuvaitė solistė Eirutė Kemėžaitė, pakeliui iš JAV į Romą, svečiavosi pas stuttgartiškius ir, apylinkės valdybos prašoma, minėjime davė lietuvių kompozitorių koncertą. Ji savo stipriu ir gerai išlavintu soprano balsu išpildė: P. Sarpaliaus Dukružėlė, J. Gaubo Mano rūtos, E. Laumenskienės Vakaras, Č. Sasnausko Karvelėli, J. Žilevičiaus Ratai ir K. Kavecko Va tai kas, publikai nesiliaujant plojus, dar pridėjo Kuprevičiaus Lakštingalos giesmę. Tai buvo stuttgartiškiams nepaprasta staigmena ir džiaugsmas, nes apylinkės valdyba, siųsdama kvietimus, dar nežinojo, kad turės tokią viešnią. Kai kurie mūsų tautiečiai pareiškė, kad tokios lietuviškos meninės pajėgos čia, Vokietijoje, nebuvę sutikę.

Užbaigos ir padėkos žodį tarė kun. K. Senkus, o po to stygų kvartetas sugrojo vokiečių himną, o visi lietuviai sugiedojo Lietuvos himną.

Skoningai gėlėmis ir tautinėmis spalvomis salę papuošė moterų klubo pirmininkė E. Lucienė, o apylinkės valdybos narės J. Krasnauskienė ir M. Lėmanienė, pasinaudodamos tautiečių pakilusia nuotaika, surinko gražią sumą pinigų apylinkės kasai papildyti.

Pasibaigus programai, apylinkės pirmininkas paskelbė bendrą pobūvį, kuris užtruko iki 24 val. Svečiai buvo vaišinami puikiai paruoštais sumuštiniais ir Cannstatto vyneliu.

Vaišių metu Regierungsdirektorius dr. Wottge šias eilutes rašančiajam pareiškė: „Keletą kartų pas lietuvius buvau, bet šios dienos parengimas man padarė nepaprasto įspūdžio. Aš referuosiu savo vyriausybei, kad Stuttgarto apylinkės lietuvių kultūrinė veikla tikrai nusipelniusi paramos".

Pietų Vokietijos radiofono muzikinės programos direktorius muzikas dr. Dahmen gėrėjosi solistės Birutės Kemėžaitės balso stiprumu ir dainavimo technika. Pažadėjo pasistengti angažuoti ją savo vadovaujamai radiofono muzikinei programai. Be to, jis davė raštiškas rekomendacijas dėl Birutės angažavimo Muencheno radiofone.

Tai dar kartą stuttgartiškiai lietuviai įrodė, kad jie yra puiki kultūrinė pajėga.

Dalyvis

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAS PARYŽIUJE

Prancūzijos Lietuvių Eendruomenės pirmininko kun. Petrošiaus pastangomis Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo sukaktis Paryžiuje buvo gražiai paminėta vasario 15 d. Prie šventės iškilmingumo prisidėjo dalyvavimas Vakarų Europos lietuvių vyskupo Antano Deksnio ir Lietuvos diplomatijos šefo Stasio Lozoraičio, specialiai atvykusių iš Romos.

Minėjimas buvo pradėtas Mišiomis lietuvių kalba, kurias aukojo vyskupas Antanas Deksnys, asistuojant kunigui Petrošiui ir vyskupo sekretoriui pranciškonui kunigui Žalaliui. Po Evangelijos pasakytame turiningame ir patriotiniame pamoksle vyskupas, tarp kita ko, pažymėjo, kad lietuviai emigracijoje, nors ir kaip gerai jiems sektųsi svetimuose kraštuose, neprivalo užmiršti savo Tėvynės, turi ją karštai mylėti ir savo elgesiu bei darbais visur ir visada kelti jos vardą svetimųjų tarpe. Tėvynės negalima pakeisti, kalbėjo vyskupas Deksnys, kaip negalima pakeisti ar pasirinkti kitos turtingesnės ar geresnės motinos. Visose aplinkybėse lietuvis palieka savo motinos ir savo tėvynės vaiku. Baigdamas savo žodį, vysk. Deksnys prabilo taip pat prancūziškai į čia susirinkusius lietuvių tautos bičiulius prancūzus. Mišių metu prie altoriaus garbės sargyboje prie Lietuvos trispalvės stovėjo dvi lietuvaitės su tautiniais rūbais ir skulptoriaus Mončio sūnus.

Mišioms pasibaigus visi svečiai buvo pakviesti į čia pat esančią konferencijų salę, kur įvyko Nepriklausomybės šventės minėjimas.

Kun. Petrošius, kaip Prancūzijos lietuvių bendruomenės pirmininkas, visų pirma pasveikino susirinkusiuosius, prie garbės stalo pakviesdamas ministrą Stasį Lozoraitį, vyskupą Deksnį, Prancūzijos ambasadorių de la Tournelle ir profesorių Matoré. Abu garbingi svečiai prancūzai yra gyvenę ilgesnį laiką Lietuvoje, iš kurios išsivežė ne tik gerus atsiminimus, bet, kaip profesorius Matoré, ir lietuvaitę žmoną, kuri, deja, prieš kelerius metus visai netikėtai dar jauna būdama mirė.

Pirmuoju kalbėtoju kun. Petrošius pakvietė ministrą Lozoraitį, kuris prancūzų kalba kreipėsi į susirinkusius kitataučius Lietuvos draugus. Savo kalboje Lozoraitis iškėlė lietuvių tautos pasipriešinimą rusinimui, priminė okupanto vedamąją kovą prieš bažnyčią, išreiškė viltį, kad Vakarai suteiks moralinę paramą Lietuvos nepriklausomybės siekiams ir galop padėkojo Prancūzijai už lietuviams rodomąjį palankumą ir svetingumą. Kreipdamasis į lietuvius, Diplomatijos šefas kvietė juos veikti tokiu būdu, kad tauta krašte žinotų, jog užsienio lietuviai yra jai ištikimi ir gina jos teisę į nepriklausomybę. Lozoraitis šia proga pasidžiaugė, kad tokios linijos laikosi Prancūzijos lietuvių bendruomenė, su kuria, kaip ir su jos pirmininku kun. Petrošium, jį sieja daugelio metų draugiški santykiai.

Vyskupas Deksnys savo kalboje pažymėjo, jog Vasario Šešioliktosios aktas nebuvo tik pirmojo pasaulinio karo pasekmė, bet buvo visos tautos žodis, skelbiantis jos valią. Šia proga jis priminė nepriklausomos Lietuvos padarytąją pažangą įvairiose gyvenimo srityse.

Po vyskupo Deksnio širdingais žodžiais prabilo Prancūzijos ambasadorius de la Tournelle, Prancūzų Baltų draugijos pirmininkas, pasveikindamas lietuvius ir užbaigdamas savo kalbą šūkiu: lai gyvuoja Lietuva!

Profesorius Matoré prisiminė išgyventąjį laikotarpį nepriklausomoje Lietuvoje ir pirmąsias sovietų okupacijos dienas, kai jis buvo pasodintas kalėjiman. Jis kvietė užsienio lietuvius gyventi ir veikti vieningai, nes tik vienybėje glūdi emigracijos stiprybė ir tik vieningai dirbdami lietuviai galės pasiekti savo vyriausiąjį tikslą.

Su apgailestavimu tenka konstatuoti, kad Paryžiuje ir lietuvių tarpe atsirado „kontestatorių", kurie, nors ir nebūdami pirmos jaunystės, panašiai kaip kai kurie šių dienų jaunuoliai, be jokios rimtos priežasties suboikotavo savo bendruomenę, nedalyvaudami jos surengtame lietuvių tautos šventės minėjime. O juk normaliai galvojant, tokia proga, kaip Lietuvos Nepriklausomybės sukakties dieną, kiekvienas lietuvis privalėtų užmiršti savitarpio nesutarimus ir dalyvauti tautos šventės minėjime.

Po šios iškilmingos minėjimo dalies įvyko trumpa meninė programa. Scenoje pasirodė tautiniais rūbais apsirengęs lietuviškasis jaunimas. Salėje, galima sakyti, lyg pakvipo pavasario gėlėmis ir jaunyste, kai jauna, aukšta ir laiba blondinė lietuvaitė iš Jungtinių Amerikos Valstybių, Rita Ausiejūtė, pati lyg pavasario vėjo scenon išstumta, perskaitė kelis pavasariškus Fausto Kiršos ir Lietuvoje gyvenančios poetės Degutytės eilėraščius. Kita lietuvaitė, Prancūzijoje išaugusi Milda Peruche, gražiai paskaitė ištrauką iš Victor Hugo prozos kūrinio. Programą užbaigė Paryžiaus lietuvių tautinių šokių grupė, jau pagarsėjusi net ir prancūzų tarpe, kuri meniškai atliko keletą lietuvių tautinių šokių.

Minėjimo dalyvė

LIETUVOJE

PAMINĖTA AUKŠTOJI MOKYKLA

Kaune sausio 27 d. paminėta aukštojo mokslo Kaune 50 metų sukaktis. Prie Kauno miesto antrosios vid. mokyklos, kur prieš 50 metų buvo atidaryti kursai, prikaltas užrašas: „Šiuose rūmuose 1920. I. 27 buvo atidaryta pirmoji Kaune aukštoji mokykla — Aukštieji kursai". Euvo surengta paroda ir iškilmės. Jose kalbėjo ir vienas pirmųjų Kursų kūrėjų — prof. T. Ivanauskas. (Elta)

KNYGŲ VAIDMUO

„Knygos vaidina labai svarbų vaidmenį komunistiškai auklėjant" — pažymėjo Vilniuje įvykusiame „ideologinių darbuotojų" pasitarime sausio 20-21 d. d. Valstybinio spaudos komiteto pirmininkas F. Bieliauskas. Jis priminė, kad 1969 metais Lietuvoje išėjo 1258 leidiniai 23 milijonų 99.000 egz. tiražu (plg. „Tiesą" sausio 24 d.). Esą, knygų praėj. metais išleista net 4 mil. egz. tiražo daugiau, kaip 1968 m.

Bet... jis pridūrė, kad išleista lietuvių kalba jau 41-sis Lenino raštų tomas, be to, pernai išleista 34 Lenino šiaip veikalai atskirais pavadinimais ir tik šių tiražas siekia 235.000 egz. O kur dar gausybė propagandos, agitacijos knygų, nes juk, anot Bieliausko, „knygos padeda... skiepyti darbo žmonėms, jaunajai kartai komunistinę pasaulėžiūrą..." (Elta)

VERTĖ

Vilniaus „Tiesa" vasario 17 d. Dienos Aidų skyrelyje rašo: „Mokiniai ruošėsi ekskursijon. Norinčių važiuoti buvo tiek daug, kad netilpo į autobusą. Tada mokytoja pasakė, kad ims tuos, kurie verti kelionės. Suprask: tarp tų mažų žmonių bus iškastas griovys, kurio vienoje pusėje atsidurs verti, kitoje — neverti. Tas vertės seikėjimo matas—visai negudrus: gal dvejetas, gal pastaba dienoraštyje ir t.t. O mokytoja stovi vaikų būryje ir dalija — vertas, nevertas... Lyg kokiu gėdos, lyg nelaimės ženklu pažymėti, nepatekę ekskursijon, eina vaikai namo..."

„Toks matas labai populiarus ir suaugusiųjų žmonių tarpe. Sakysime, skirstant kelialapius, teikiant premijas, apdovanojant, suvedant lenktyniavimo rezultatus. Bet ir čia reikia labai didelio takto, jautrumo, skirstant žmones į vertus ir nevertus. Žmogaus vertė — jo visas gyvenimas, ji ne taip greitai įsigyjama ir prarandama".

MAISTO UŽSAKYMAI SOV. SĄJUNGAI

Sovietai ką tik užpirko Prancūzijoje, Vokietijoje, Belgijoje ir Olandijoje 28.000 tonų vištienos: Australijoje 30.000 tonų jautienos ir 30.000 tonų avienos. Stambūs mėsos kiekiai užsakyti Olandijoj, Vokietijoj ir Argentinoj. Prancūzijoje, Vokietijoje ir Olandijoje rusai užpirko 90.000 tonų sviesto. Kanadoje šiais metais sovietai užpirko 3.400.000 tonų kviečių už maždaug 250 mil. dolerių. Masiškai maisto užsakyta Japonijoje.

Šeduvis

ORDINAS P. GUDYNUI

Už nuopelnus tarybinei dailei ir penkiasdešimtųjų gimimo metinių proga TSRS aukščiausiasis tarybos prezidiumas apdovanojo Lietuvos TSR valstybinio dailės muziejaus direktorių LTSR nusipelniusį meno veikėją dailininką Praną Gudyną darbo raudonosios vėliavos ordinu.

P. Gudynas 1946 m. baigė Lietuvos Dailės institutą pas prof. J. Vienožinskį. Nuo 1963 m. yra komunistų partijos narys ir Mažosios lietuviškosios tarybinės enciklopedijos literatūros ir kultūros redaktoriaus konsultantas.

INFORMACIJOS APIE VATIKANĄ

Kaip Lietuvoje informuojama apie Vatikaną? Čia pakanka mesti žvilgsnį į „Komj. Tiesoje" pateiktus atsakymus į skaitytojų paklausimus (sausio 17 d.). S. Klevaitis vilnietei S. Mickutei paaiškino, kad „Vatikanas — pasaulio katalikybės centras... Turtai čia suplaukia beveik iš viso pasaulio — tikinčiųjų aukos... daug muziejų, turistus čia stebina dideli žalumynų plotai".

Ir toliau nurodyta, kad „Vatikane įvairiomis kalbomis spausdina religinę literatūrą... o Vatikano radijas įvairiomis kalbomis ‚gamina' dažnai iškreiptą informaciją, ypač kai reikalas liečia socialistinių šalių gyvenimo tikrovę". (Elta)

PIENAS, MĖSA IR LINAI

Okup. Lietuvos ūkis šių metų angoje įžengė į paskutiniuosius penkmečio metus. Ketvirtųjų, 1969 m., rezultatai, kaip paaiškėjo, nėra džiuginą. Į atsilikimą, ypač pieno ir mėsos ūkyje, su dideliu rūpesčiu nurodė V. Vazalinskas, okup. Lietuvos Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojas („Tiesa", Nr. 302, 1969).

Vazalinskas teigė: 1969 metais ne tik neįvykdytos pieno ir mėsos užduotys, bet „pirmą kartą per eilę metų neįvydytas cukrinių runkelių pardavimo valstybei planas, vargu ar bus įvykdytas linų produkcijos realizavimo planas".

Pieno, kaip pabrėžė Vazalinskas, pardavimą „gana žymiai sumažino Biržų, Jonavos, Mažeikių, Pasvalio, Rokiškio ir kai kurie kiti rajonai".

Pieno gamyboje, kaip dabar paaiškėjo, žymus atsilikimas, palyginus su mėsos ir kiaušinių gamyba bei paruošomis (pardavimu valstybei). Štai mėsos pristatymai-paruošos nuo 1965 m. išaugo 60 proc., kiaušinių — 78 proc., tuo tarpu pieno — vos 19 proc.

Pieno supirkimas iš gyventojų kai kuriuose okup. Lietuvos rajonuose buvo ypač žemas, pvz., Plungės rajone — sumažėjimas siekė net 75 proc., Telšių — 62 proc., Šilalės — 55 proc. Iš metų pradžioje individualiai laikytos vienos karvės 1969 m. buvo vidutiniškai supirkta apie 462 kg. pieno.

Tuo tarpu, kaip teigia Vazalinskas, pieno „gamybos kryptis geriausiai atitinka mūsų respublikos gamtines sąlygas, ir ji yra kertinis akmuo kitoms gyvulininkystės šakoms vystyti".

Kodėl keliamas rūpestis, net savotiškas aliarmas pieno gamybos mažėjimu? Čia nurodoma į visą eilę priežasčių. Pašarų trūksta — tai vienas trūkumas. Per mažai rūpinamasi karvių produktyvumu ir ypač karvių skaičiaus didinimu.

Iš Vazalinsko pranešimo seka, kad per ketverius penkmečio metus karvių skaičius visuose ūkiuose tepadidėjęs vos 4 proc., ir tai įvykę tik pirmaisiais penkmečio metais, taigi, 1966, Klaipėdos rajone karvių skaičius net sumažėjęs.

Mėsos ūkio srity taip pat neįvykdytos „bendros paruošų užduotys" (t. y. mėsos gaminių pristatymas valstybei — E.), nors ir pasiguosta, kad, palyginus su 1968 metais, pernai mėsos gamyba kolūkių ūkyje padidėjusi 14 proc., o pačios paruošos — 16 proc. Visoje Lietuvoje mėsos pernai buvo paruošta 8 proc. daugiau, negu 1968 m., nors iš gyventojų ir supirkta mažiau gyvulių.

Keliamas reikalas didinti kiaulienos gamybą, ypač dėl to, kad kiaulių skaičius Lietuvoje padidėjęs 30 proc.

Šalia pieno, mėsos, kaip skelbiama, menkos naujienos ypač vad. techninių kultūrų srity. Pvz., kaip nurodo Vazalinskas, per daugelį metų pirmą kartą neįvykdytas cukrinių runkelių paruošų planas. Pvz., Joniškio, Biržų, akmenės rajonuose neparduota nė pusės planuoto cukrinių runkelių kiekio.

Dar blogesnė padėtis yra linų ūkyje. Tegul kalba pats Vazalinskas: „Užsiplanuoto derlingumo negauname, pasėlių plotus sumažinome ir priėjome iki to, kad eilę metų neįvykdome linų pluošto paruošų planų".

Tiesa, viena kliūčių tai šiais metais buvusios nepalankios gamtos sąlygos linams. Betgi, kaip prisipažįsta ir Vazalinskas, daugelyje rajonų bei ūkių į linus buvęs kreipiamas visai mažas dėmesys.

Žinoma, Vazalinskui ar „Tiesai" neparanku nurodyti į tikrąsias to „dėmesio nekreipimo" priežastis, jos gi aiškios: lietuvis ūkininkas nelinkęs pildyti paruošų plano", nes žino, kad jo linų derlius bus naudingas ne jam, bet daugiau režimui — Sovietų Sąjungai. (Elta)

Smulkieji judesiai

Ką mes dieną iš dienos darom ir kartojam, gali mums į naudą ir nenaudą išeiti. Jau iš ryto besiprausdami ir besišukuodami galime sau net ir šiek tiek žalos pasidaryti net menkais neapgalvotais judesiais. Jeigu mes per stipriai valomės veidą, tai galim odai pakenkti. Jei šukuodamies palenksim galvą, tai visas dulkes pasiseks iššukuoti. O įšukuosim jas į plaukus, jei laikysim galvą tiesiai.

Iš ryto ar vakare jūs dedatės kremo ant veido. Labai svarbu žinoti, kaip reikia tai daryti. Jei stipriai trinate ir dar gal iš viršaus į apačią, tai nenuostabu, kad ilgainiui, net vartodama brangiausius kremus, susidarysite tik dar daugiau raukšlių. Eet jeigu kasdien lengvais, tinkamais judesiais įtrinsite tą kremą į odą, visa tai atstos tikrą masažą ir pagerins veido bruožus,

Kaip dažnai nieko negalvodamos sėdim atsirėmusios alkūnėmis! Tai ilgainiui ir alkūnes sukietina ir patamsina, o taip pat šiek tiek kenkia ir kraujo apytakai. Arba sėdim susilenkusios, susidėjusios ant atkišto į priekį pilvo. Pats toks vaizdas jau nėra iš gražiųjų, bet tai būtų dar pusė bėdos. Bet taip sėdėdamos galime labai pakenkti savo nugarkauliui. Sėdėti užsidėjus kojį ant kojos ypač nesveika moterims.

Tokiais ir panašiais judesiais mes kenkiam pačios sau, bet yra tokių menkų judesių ir mostų, kuriais kenkiama ar daroma skriauda kitiems. Štai sėdite ir rašote ar skaitote ar esate tuo metu kuo kitu užimta. Tuomet prieina vaikas, vyras ar šiaip artimas žmogus. Jis nieko ypatinga iš jūsų nenori, tiktai gal mažo bučinio ar kad apsikabintumėte ar paguostumėte. Bet jūs užimta, dėl to lengvai ranka atstumiate ji, net gal nusukdama galvą į kitą pusę. Taip pasielgėte vienąsyk, trissyk, dešimtsyk ir daugiau. Jūsų tas artimas pagaliau suprato ir priprato, kad jei esate užimta tai jau neprieik, neliesk! Vaikas vargu ar supras, jam bus ne tik liūdna. O jautriam vaikui tas nuolatinis atstūmimas gali padaryti žalos jo sielai. O kai koks vyras gal ilgainiui pradės kitur ieškoti paguodos. Galite nustebti: „Ką aš čia padariau?!" Rodos, nieko didelio, nieko ypatinga. Tačiau tie smulkūs judesiai ir mostai atgalia ranka ilgainiui atstums kitus nuo jūsų. Nors ir kažin kaip būtumėte užimta, visuomet galite surasti laiko mostui, kuris kviečia į save. Prispauskite akimirkai vaiko galvutę prie savęs, perbėgti pirštais vyro veidu, ar tai nebūtų maloniau pačiai ir artimiesiems? Tokio palankumo kupini mostai ir judesiai visuomet rodys artimiesiems, kad jūs esate su jais.

Yra dar vienas smulkutis, bet nuolat kartojamas judesys, kuris neša daug žalos kūnui, tai cigaretės laikymas. Kad rūkyti, ypač moteriai, nesveika, kad dėl rūkymo visokios ligos kyla, tai jau visiems žinoma. Tačiau rūkyti nėščiai moteriai reiškia nuodyti kūdikį. Tokiu atveju jai gali tekti ne laiku gimdyti, o ir kūdikiai būna mažesni ir silpnesni. Ypač bloga, kai rūkanti motina pati žindo savo kūdikį. Tada nikotino nuodai pienu pereina tiesiog į vaiko organizmą. Bloga, kai vaikas auga prirūkytuose kambariuose: tada jis įkvėpuoja daug tabako dūmų, kurie daro jo organizmui daug žalos.

Daug yra mūsų kasdieniniame gyvenime atvejų, kai ką nors darom ir kartojam nieko negalvodami. Nuolat stebėti save ir žiūrėti, ar tie judesiai geri, ar ne, nėra reikalo. Bet kai kada vis dėlto verta sustoti ir pagalvoti: „Ar aš tai teisingai darau?!"

V. Čekauskienė

TIK NE ŠONKAULIS

Šimtmečiais buvo tikima, kad Ieva buvo padaryta iš Adomo šonkaulio.

Australų mokslininkas dr. R. G. Sobey, Broadford, Victoria, sako, kad tai didžiausia nesąmonė. Jis tvirtina, kad Ieva padaryta iš Adomo plaučių. Vyras turi tris plaučių skiltis dešinėje pusėje ir dvi kairėje. „Čia nėra jokios abejonės", sako tas mokslininkas, „kad Ievai padaryti medžiagos buvo paimta iš vienos tos plaučių skiltis".

Jis kaltina biblijos vertėjus, kurie originalo žodį „tsela" išvertę į „šonkaulį", tuo tarpu kai tai reiškia plaučių skiltis.

SIUNTINIAI SAVIEMS

LIETUVIŲ NAMŲ AKC. BENDROVĖ
2 LADBROKE GARDENS, LONDON, W.11

ligi šiol yra atlikusi ir atlieka daug lietuviškų darbų. O prieš kurį laiką ji yra dar suorganizavusi

SIUNTINIŲ SKYRIŲ,

kuris pasitarnauja lietuviams, kai reikia geromis dovanomis pradžiuginti savuosius Lietuvoje.

Pasitarnaudamas šis skyrius laikosi tokio pagrindinio dėsnio: turi būti ko griežčiausiai prisilaikoma užsakytojo pageidavimų, kad būtų patenkintas užsakytojas ir džiaugtųsi gavėjas. Taigi per Bendrovės siuntinių skyrių užsakant gaunama grynai ta prekė, kurios nori užsakytojas. Kadangi Bendrovė yra atsisakiusi minties sudarinėti kokius nors papigintus standartinius siuntinius, tai užsakytojas gauna tik tokią prekę, kokios jis nori ir prašo. Niekas jam neperšama ir nesiūloma.

Medžiagos pasirenkamos pagal pavyzdžius.

Tasai Lietuvių Namų Akc. Bendrovės

SIUNTINIŲ SKYRIUS

yra jau įsigijęs tautiečių pasitikėjimą. Kas per jį siuntė, tai žino, kad viskas bus tiksliai, gerai ir greit sutvarkyta. O kas dar nepasinaudojo, tai kviečiamas išbandyti, nes juk kiekvienam labai ir patogu atsilyginant už „Europos Lietuvį" ar Nidos Knygų Klubo leidinius ar prašant kokių nors informacijų kartu sutvarkyti ir siuntinio reikalą, rašant vis tuo pačiu adresu:

2 LADBROKE GARDENS, LONDON, W.11

Europos lietuvių kronika

MŪSŲ RĖMĖJAI

Apsimokėdami už „Europos Lietuvį“ ar Nidos Knygų Klubo leidinius, šie tautiečiai buvo malonūs pridėti aukų lietuviškam spausdintam žodžiui paremti: po 1 sv. 1 šil. J. Valskis ir Z. Dzemyda, 2.50 dol. A. nė, po 10 šil. P. Juška ir J. Varaškevičius, 9 šil. J. Bačianskas, po 6 šil. J. Kiršinas, A. Šliauteris ir R. Karalius, 5 šil. V. Apanavičius, po 3 šil. J. Viliūnas, J. Gipas, R. Gustainis, A. Petkevičius, A. Miliūnas, L. Nemeika, P. Miklovas, J. Kardelis, N. Žvirblis, V. Aleknavičius, P. Navakauskas, V. Eumbliauskas, J. Pukteris, A. Grinkevičius, B. Krikščiūnas ir S. Žemaitaitis.

LONDONAS

ATVELYKIO DEMONSTRACIJA

Sekmadienį, balandžio 5 d., 2 val. pp., anglų Demicratic Alliance ruošia antikomunistinę demonstraciją, kuri susirenka prie Albert Hall ir žygiuos į Speaker's Corner. Organizatoriai kviečia Rytų europiečius kuo gausiausiai dalyvauti su savo vėliavomis ir plakatais.

Hyde Parke bus pasakytos kalbos.

PIETŪS VYSKUPUI DR. A. DEKSNIUI PAGERBTI

Balandžio 12 d., sekmadienį, 2 val. p.p., Sporto ir Socialinio klubo salėje Parapijos Komitetas, susitaręs su Londono Moterų Šv. Onos Draugijos Valdyba, rengia vysk. dr. A. Deksniui pagerbti pietus.

Po pietų Londono jaunimas, padedamas vyresniųjų, vykdys meninę programą.

Kviečiame visus londoniečius, kurie numato dalyvauti pietuose, iki balandžio 5 d. užsirašyti pas Igną Dailidę, S. Kasparą, Joną Babilių, Šv. Onos Draugijos nares V. Puidokienę, M. Parulienę, M. Damidavičienę ar klebonijoje. Kaina 30 šil.

KLUBO METINIS SUSIRINKIMAS

Lietuvių Sporto ir Socialinio Klubo metinis susirinkimas šaukiamas balandžio 5 d., sekmadienį, punktualiai 5 val. popiet.

Darbotvarkėje: pranešimai, rinkimai ir kiti reikalai.

Kviečiami visi klubo nariai.

Klubo Valdyba

MARGUČIŲ BALIUS

Londono Lietuvių Moterų Šv. Onos draugija balandžio 4 d., šeštadienį, Parapijos salėje (345 A Victoria Park Rd., E.9) ruošia **Margučių balių.**

Pradžia 7.30 val.

MANCHESTERIS

VYSKUPAS MANCHESTERYJE

Balandžio 26 d., sekmadienį, 11 val., Notre Dame vienuolyno bažnytėlėje (Bignor St., Cheetham, Manchester 8) Vakarų Europos lietuvių vyskupas Antanas L. Deksnys laikys šv. Mišias ir suteiks Sutvirtinimo Sakramentą.

Po pamaldų seselių vienuolyno salėje bus bendri pietūs kartu su J. E. Vyskupu. Kas nori dalyvauti tuose pietuose, prašom užsirašyti pas kun. V. Kamaitį St. Chad's, Cheetham Hill Rd., Manchester 8, arba pas A. Jalovecką 15 Atherstone Ave., Crumpsall, Manchester 8.

Tą patį sekmadienį po pietų J. E. Vyskupas lankysis Lietuvių klube.

Manchesterio ir apylinkių lietuviai prašomi kuo gausiau dalyvauti bendrose vaišėse ir sutinkant Vyskupą klube. Lauksime visų.

Koordinacinis Komitetas

FILMŲ VAKARAS

Artėja vasara ir su ja atostogos. Kaip ir kur jas praleisime? Ar visa šeima kartu? Ar verta leisti priaugančiąją kartą į organizuojamąsias skautų stovyklas?

Viskas bus aiškiau, jei atsilankysite į

FILMŲ VAKARĄ,

kuris įvyks balandžio 5 d. (Atvelykio sekmadienį) 6 val. p.p. Manchesterio Lietuvių Klube, kur p. A. Jakimavičius maloniai sutiko parodyti filmų iš skautiško gyvenimo.

Klubo Valdyba

LEICESTERIS

PABALTIEČIŲ KONCERTAS

Balandžio 11 d. rengiamas lietuvių, latvių ir estų bendras koncertas, kuris įvyks lenkų parapijos salėj (Polish Parish Centre) Dale St., off Melbourne Road, Leicester.

Lietuvių programą išpildo Nottingham tautinių šokių grupė, vadovaujama El. Damaševičiūtės ir akomponuojant P. Viržintui.

Koncerto pradžia 6.30 val. Prašome visus dalyvauti, vietinius ir iš toli. Po koncerto bus šokiai ligi 12 val. nakties ir baras.

DBLS Leicesterio Skyr. Valdyba

LEIGH

SKYRIAUS NARIŲ SUSIRINKIMAS

DBLS Leigh Skyriaus Valdyba šaukia narių susirinkimą balandžio 4 d., šeštadienį, 6 val. p. p., 84 Kirkhall Lane, Leigh, ukrainiečių klube.

Bus pranešimas iš DBLS metinio suvažiavimo Londone. Galutinai aptarsime Moterų draugijos Ashton ruošiamosios gegužinės klausimą.

Visus narius ir apylinkės lietuvius maloniai kviečiame gausiai dalyvauti.

Skyriaus Valdyba

BRADFORDAS

A. A. JONAS BELEVIČIUS

Kovo 12 d. staiga mirė Jonas Belevičius, gimęs 1908 m. Jis gyveno Harrogate vienas lietuvis tarp daugybės kitų užsieniečių. Buvo aktyvus Lietuvos idėjos puoselėtojas tarp tenykščių gyventojų. Užtat į jo laidotuves susirinko daugybė anglų, lenkų, ukrainiečių ir būrelis lietuvių iš Bradfordo.

Jis buvo siuvėjas, tačiau labai daug mėgo skaityti, ypač knygas politinėmis temomis. Bradfordo lietuviams jis ir paskaitų tomis temomis skaitė. Jis didžiavosi ir savo vaikais, kurie yra likę sovietų okupuotoj Lietuvoj, nes anie jam rašydavo laiškus gražia lietuvių kalba.

Palaidotas Harrogate.

COVENTRY

LIETUVIO VYSKUPO APSILANKYMAS

Vakarų Europos lietuvių vyskupas dr. Antanas L. Deksnys atvyksta į Coventrį lankyti tautiečių balandžio 18 d. Visus kviečiame Ganytoją pasitikti prie St. Elizabeth bažnyčios, Elizabeth Road, 12 val. 45 min. Išpažinčių kun. dr. J. Sakevičius, MIC, klausys nuo 12 val. klausykloje su užrašu „Visitor“. Visi pasinaudokime.

Vyskupas teiks ir Sutvirtinimą ir pirmąją Komuniją.

Į pamaldas ir priėmimą kviečiame visus tautiečius ir jų bičiulius iš visur.

Kas dalyvaus po pamaldų priėmime-pietuose, tegu tuojau praneša P. Poviliūnui, 58 Wyley Rd., Radford, Coventry, arba J. Dimšai, 16 Thamley Rd., Coventry.

Lietuvis vyskupas čia lankosi pirmą kartą. Taigi iškilmė juo reikšmingesnė.

Kun. S. Matulis, MIC

PAIEŠKOJIMAI

Mažylis Kazys, pats ar žinantieji apie jį, prašom rašyti: Juozas Kinka, 9 Tennyson St., off Layton Ave., Mansfield, Notts.

PASITRAUKĖ V. KERIS

Prieš keturiolika metų atėjęs dirbti į mūsiškę Nidos spaustuvę, dabar nuo kovo 20 d. iš jos pasitraukė Vytautas Keris.

Pro Nidos spaustuvę praėjo jau daug lietuvių. Kai kurie jų padirbėjo keletą metų, pramoko čia spaustuvinio amato ir išėjo, susiradę sau tokios rūšies darbo kitose spaustuvėse, kur galima geriau uždirbti. V. Keris čia irgi visa ko išmoko, bet savo sugebėjimus ir rūpestį jis ir toliau vis skyrė Nidai — lietuviškos spaudos reikalui.

Atėjęs į Nidą, jis greit išmoko rinkti linotipu. Kadangi spaustuvėje dirbantieji nuolat keisdavosi, V. Keriui, kaip pastoviausiam, tekdavo mokyti kitus, dėl to jis pats turėjo mokėti visko — ne tik rinkti linotipu, bet taip pat atlikti kompozitoriaus darbą ir dirbti spausdinamąja mašina. Jis ir mokėjo viską. Juk pasitaikydavo atvejų, kad V. Keris visoje spaustuvėje likdavo kuriam laikui beveik vienas su patyrimo neturinčiais bendradarbiais, bet dėl to „Europos Lietuvis“ dar niekada nebuvo sustojęs. Tokiu atveju galėdavo būti nutęstas knygų spausdinimas.

Taigi Nidoje jis jau seniai buvo kitų mokytojas ir tos mūsų spaustuvės vedėjas, pats pastoviausias ir ilgiausią darbo stažą turėjęs žmogus, daugiausia šioje darbo srityje lietuviškai spaudai nusipelnęs. Jo netekimas yra nuostolis ne tik Nidos spaustuvei, bet ir lietuviškai spaudai, kuri išeina iš tos spaustuvės. Kol jį kas rimčiau pasiruoš pakeisti, kaip ir visada tokiais atvejais, turės praeiti laiko, dėl to išvada aiški: darbas susitrukdys.

Be kita ko, V. Keris paskutiniosiomis savaitėmis, šalia vadovaujamojo įtempto darbo spaustuvėje, dar buvo įsijungęs talkon ir „Europos Lietuvio“ ir Nidos Knygų Klubo administracijoj.

Apgailėdami, kad jis pasitraukė iš šios svarbios lietuviško darbo srities, „Europos Lietuvio“ ir Nidos Knygų Klubo leidėjai, o taip pat ir jo bendradarbiai linki jam sėkmės kituose darbuose.

Beje, V. Keris pasitraukdamas yra pažadėjęs visada padėti patarimais ir talka spaustuvei, kai tik bus rimto reikalo. Leidėjai jam dėkingi už pasiaukojimą, ilgų metų darbą ir už svarbų pažadą.

WOLVERHAMPTONAS

ATVAŽIUOJA LIETUVIS VYSKUPAS

Vysk. dr. Antanas L. Deksnys čia lietuvius lankys balandžio 19 d. Visi lietuviai ir jų draugai iš visur kviečiami dalyvauti. Pamaldos. Sutvirtinimas bus St. Thomas of Canterbury bažnyčioje, Grange Road, Tettenhall, Wolverhampton, 13 valandą. Visi Ganytoją sutinkame prieš bažnyčią 12.45 val. Svečias kunigas išpažinčių čia klausys nuo 12 val.

Kas norėtų dalyvauti priėmime po pamaldų, tepraneša skubiai G. Kaminskienei, 1 Massbrook Road, Fallings Park, Wolverhampton, arba J. Narbutienei, 177 Regis Road, Tettenhall, Wolverhampton.

Daugiau žinių pas minėtąsias parapijinės tarybos nares.

Pirmą kartą čia besilankant lietuviui vyskupui, visiems yra didelė iškilmė.

Kun. S. Matulis, MIC

BIRMINGHAMAS

LAUKIAME VYSKUPO

Vysk. dr. A. L. Deksnys mūsų koloniją lankys, atlaikys pamaldas ir teiks Sutvirtinimą balandžio 25 d.

Smulkiau vėliau. Priėmimo ir kitais skubiais reikalais kreiptis į liet. parapinės tarybos pirmininką S. Čereškevičių, 91 Jakeman Road, Cannon Hill, Birmingham 12

A. A. JUOZAS PETKŪNAS

Anglijoj, Chadderton, š. m. sausio 16 d. savo namuose mirė staiga Juozas Petkūnas, gimęs 1916 m., Šakių apskr., Lukšių valsč., Petkūniškės km., kur jo tėvai turėjo ūkį.

Velionies vyresnysis brolis Antanas, kaip Lietuvos kariuomenės karininkas, 4 pėstininkų pulko leitenantas, iš Panevėžio buvo deportuotas Sibiran ir ten 1942 m. mirė. Tėvas buvo miręs Lietuvoje. Motina, sesuo ir jaunesnysis brolis Vytautas buvo išvežti irgi Sibiran antrosios rusų okupacijos metu, kur motina irgi mirė. Brolis ir sesuo ir dabar tebėra Sibire.

Velionis Juozas Lietuvoje buvo išmokęs statybininko amato, kuriuo vertėsi ir gyvendamas Anglijoje. Kadangi buvo vedęs anglę, atrodo, su lietuviais mažai tepalaikė ryšius.

J. V.

PADĖKA

Mes, Teeside lietuviai, nuoširdžiai dėkojame Lietuvių Sodybos vedėjui J. Lūžai už pasirūpinimą mirusio A. Gurskio paminklu.

A. Paulauskas

PRANCŪZIJA

PARYŽIAUS LIETUVIŲ SUSIRINKIMAS

Jis bus gegužės 3 d. Šia proga bus švenčiama Motinos diena.

VOKIETIJA

VASARIO 16 GIMNAZIJOJE

Kovo 11-13 d. d. vyko religinio susikaupimo dienos. Katalikams vadovavo kun. P. Gavėnas iš Romos, o evangelikams — kun. J. Urdzė iš Bad Godesbergo. Katalikų rekolekcijos baigtos kovo 13 d. iškilmingom mišiom, kurias laikė Vakarų Europos lietuvių vyskupas dr. A. L. Deksnys.

Abitūros egzaminus laiko 3 abiturientai — Rudolfas Landas, Gintaras Radionovas ir Antanas Veršelis. Kovo 4-10 d. d. jie parašė rašomuosius darbus. Balandžio vidury bus egzaminuojami žodžiu.

Velykų atostogos moksleiviams prasidėjo kovo 20 d. Mokslas po Velykų pradedamas balandžio 7 d.

LIETUVOJE MIRĖ

Vasario 15 dieną Kaune pasimirė Vladas Kurkauskas, buvęs Vilniaus komendantu, Klaipėdos gubernatorium, Prekybos ir Pramonės Rūmų pirmininku, gyvenęs Mirskiškėje, Padubysio valsč., Šiaulių apskr.

Kaune taip pat mirė O. Gruzdytė-Bugailiškienė, ilgalaikė Šiaulių valst. bibliotekos organizatorė, žymaus šiauliškio visuomenės veikėjo žmona.

„KINDER SCOUT“ APIE ORDINĄ

Derbishyre leidžiamasis anglų skautų žurnaliukas „Kinder Scout“ kovo mėn. numeryje rašo apie praeitų metų lapkričio mėn. Derbyje įvykusias iškilmes, kurių metu lietuviai skautai įteikė žymenį savo dideliam draugui ir talkininkui Tom Roome.

Žymenį įteikė rajono vadas J. Maslauskas.

BAIGIAMAS STOVYKLOS APRAŠYMAS

„Skautų Aidas“ 1969 m. Nr. 9 baigia spausdinti J. Maslausko aprašymą pernykštės Anglijos skautų rajono jubiliejinės stovyklos.

Aprašymas iliustruotas trim nuotraukomis iš stovyklos ir jumoristiniu piešiniu.

BUDĖKIME

Jau pasirodė šiais metais pirmasis, o iš viso Nr. 61 V. Ignaičio redaguojamo LSS Anglijos rajono žurnaliuko „Budėkime“ su vyresniųjų straipsniais, literatūriniais skaitiniais, jaunesniųjų raštais ir skautiška kronika.

Gera žinia sergantiems nugarkauliu

Grupė daktarų, padedami inžinierių, Australijoje daro bandymus išrasti naujam nugaros slanksteliui. Ateityje galima tikėtis, kad vietoje nudėvėto nugaros slankstelio gausime visiškai naują.

VYSK. DEKSNYS VOKIETIJOJE

V. Vokietija Lietuvių katalikų sielovados padalyta į 11 sričių. Jų nė viena nesiriboja viena vyskupija. Lyg ir išimtį sudaro Vasario 16 gimnazija, tačiau iš tikrųjų ir ji yra dviejose: Freiburgo arkivyskupijoje mokykla ir bendrabutis, o Mainzo vyskupijoje bažnyčia. Mat, vyskupijų riba eina. Huettenfeldo kaimo pakraščiu.Geriausiai parapijos ar sielovadiniai rajonai atpažįstami pagal joms vadovaujančių kunigų pavardes. Vakarų Europos lietuvių vyskupas pirmiausia yra aplankęs kun. dr. Jono Petraičio rajoną su centru Memmingene. Žiemos pradžioje vizitavo Vokietijos Šiaurę, kur klebonauja kunigai Vaclovas Šarka ir Petras Girčius. Gavėnios viduryje ganytojas lankėsi Vokietijos Pietvakariuose — kunigų Broniaus Liubino ir Alfonso Bernatonio parapijose.

I

Saarlouis-Beaumarais buvo pirmoji stacija. Čia rinkosi lietuviai iš Prancūzijos pasienio, iš Triero vyskupijos. Kadangi šioje srityje lietuvių nedaug ir tie patys gyvena išsibarstę po daugelį vietovių, tai parapijos ir LB apylinkės vadovai nusprendė vyskupo vizitą sujungti su 52 Lietuvos nepriklausomybės sukakties minėjimu. Pasirinkta kovo 7 d., šeštadienis. Vyskupas atnašavo šv. mišias 19 val. vakaro, kuriose dalyvavo ne tik apylinkių lietuviai, bet ir Saarlouis-Beaumarais vietiniai gyventojai. Kartu su vyskupu mišias atnašavo tos srities lietuvių kapelionas kun. Bronius Liubinas ir nuolatinis vyskupo palydovas tėv. dr. Klemensas Žalalis. Pasveikino vietos klebonas kun. Pilypas Horbach. Vyskupas sakė pamokslą lietuviškai, o po jo tarė žodį vokiškai. Pamaldų metu buvo giedama pakaitomis lietuviškai ir vokiškai. Lietuviškosios giesmės skambėjo galingai svečių iš Vasario 16 gimnazijos dėka. Lietuviai galėjo atlikti išpažintį savo gimtąja kalba, ir ta proga daugelis pasinaudojo. Nepriklausomybės sukakties minėjimas vyko betarpiai po pamaldų parapijos salėje. Dalyvavo gražus būrelis lietuvių ir jų draugų. Pradžios žodį tarė Saaro LB apylinkės valdybos pirmininkas mokyt. Algirdas Palavinskas. Jis ir buvo pagrindinis visų iškilmių organizatorius. Negalinčio dalyvauti miesto burmistro vardu, o taip pat ir savuoju, kalbėjo klebonas Horbach. Paskaitą skaitė Saaro krašto Vidaus reikalų ministerijos valdininkas, „Stimme der Freiheit“ laikraščio vyr. redaktorius Friedrich Fritsch. Jis iškėlė pagrindines žmogaus teises, paminėdamas, kad Lietuvai ir lietuviams jos atimtos. Kalbėdamas apie laisvę sakė, kad baustina pasitenkinti tik savo laisve ir nieko nedarant žiūrėti, kaip plinta nelaisvė. Daug tautų per Vokietijos (Hitlerio) politiką pateko vergijon. Tad šiandien negalima galvoti tik apie Vokietijos sujungimą, o reikia jungti kartu ir kitų pavergtųjų tautų problemas. Baigė mintimi, kad yra atmestina ginklų kova, bet ne dvasinė, politinė ir ūkinė.

Vysk. Deksnys kalbėjo apie nepriklausomoj Lietuvoj atsiektus laimėjimus, apie jaunimo įnašą į Vasario 16 akto įgyvendinimą, apie dabartinę lietuvių tautos padėtį, nepamiršdamas paskatinti tėvus leisti savo vaikus mokytis į Vasario 16 gimnaziją.

A. Palavinskas abudu kalbėtojus apdovanojo lietuvių liaudies meno išdirbiniais.

Meninę programą atliko Vasario 16 gimnazijos jaunimas. Saaro krašte jie pasirodė pirmą kartą. Pradėta jautriomis partizanų dainomis, kurias su giliu nuoširdumu ir įsijautimu dainavo 8 mergaitės ir mokyt. E. Tamošaitienė, akordeonu palydint kun. Stasiui Šileikai. Iš tautinių šokių buvo sušokti Rugučiai, Lenciūgėlis, Kepurinė ir Mikitienė. Pabaigai 4 mergaitės (Kristina ir Romana Žūtautaitės, Marina Normantaitė ir Živilė Vilčinskaitė) šoko E Tamošaitienės sukurtą „Nemunėlį“. Deklamuota visa eilė eilėraščių. Po užplanuotosios programos dar buvo pasigrožėta iš tolimojo Wuppertalio atvykusio Koeln-Bonnos apylinkės vyrų kvinteto dainomis, vadovaujant Viliui Lemkei. A. Palavinskas mokyt. E. Tamošaitienę apdovanojo gėlėmis, o jos ansamblio narius publika — nenorinčiomis liautis katutėmis. Dainininkai vyrai turėjo pasitenkinti padėkos žodžiu ir plojimu, nes rengėjai, nežinodami kad jie atvyks, nebuvo dovanų paruošę. Vaišių po programos užteko visiems. Vasario 16 gimnazijos jaunimas susispietė pas Nagelius-Jurgauskus ir čia patyrė, kad lietuviai moka ne tik gausiai apkrauti stalus, bet ir paraginti visomis gėrybėmis iki soties, ir net virš jos, pasinaudoti.

Kaiserslauterne vysk. Deksnys buvo sekmadienį, kovo 8 d. Čia visko centre buvo religinis susikaupimas. Jau nuo ankstaus ryto tėv. Žalalis klausė išpažinčių ir, reikia pasakyti, turėjo ką veikti. Atėjus šv. mišių laikui, koplytėlė buvo sausakimšai pripildyta tikinčiaisiais iš arti ir toli. Vyskupą atvežė mjr. Juozas Venckus, o prie koplyčios durų jį pasitiko kapel. kun. B. Liubinas su asistentais Gintaru Grovu ir Paulium Nevuliu. Kapelionas ne tik ganytoją pasveikino, bet ir supažindino su Kaiserslauterno lietuvių katalikų parapijos istorija, kuri apima apie 20 metų laikotarpį. Jau 18 metų sielovados reikalais čia rūpinasi dabartinis kapelionas. Toje pačioje vietoje savo laiku buvo sutikti vyskupai Vincentas Padolskis ir Pranas Brazys. Čia renkasi kas antra savaitė maldai lietuviai iš plačių apylinkių. Vysk. Deksnys savo pamoksle džiaugėsi lietuvių religingumu ir kalbėjo apie tikėjimo reikšmę ir jėgą, ypač pabrėždamas vyrų religinius uždavinius. Susirinkusieji gražiai giedojo tradicines lietuvių giesmes.

Po pamaldų sekė bendri pietūs, kuriuos skoningai buvo paruošę 8593 LS kuopos vyrai Pranas Kietavičius, Pranas Liūdavičius ir Vytautas Vilčinskas. Pietuose dalyvavo daugiau kaip 60 žmonių. Jų metu kalbas sakė 8593 LS kuopos vadas mjr. Juozas Venckus, kun. B. Liubinas ir vysk. A. Deksnys.

Schwetzingene vysk. Deksnys buvo priimtas kovo 10 d., antradienį, Šarvuočių kareivinėse, 8591 LS kuopoje. Iškilmių centre buvo velykinis susikaupimas. 14 val. tėv. dr. Klemensas Žalalis laikė konferenciją apie atgailos ir susitaikymo su Dievu reikalingumą, o paskui klausė išpažinčių. Jis taip pat laikė kartu su vyskupu ir šv. mišias. Vyskupą pasveikino kuopos vado pareigas einantis kpt. Juozas Račkauskas ir kapelionas Liubinas. Šis pastarasis glaustai papasakojo vietos parapijos istoriją, kuri neatskiriamai susijusi su 8591 LS kuopos istorija, ir apibūdino sielovados darbo sąlygas. Savo pamoksle vysk. Deksnys skatino vyrus būti tvirtais tikėjime. Iškilmėse dalyvavo vien vyrai, 8591 kuopos nariai. Jie mišių metu labai įspūdingai giedojo lietuviškas giesmes, vargonėliais palydint ltn. Kaziui Bendoraičiui.

Po mišių toje patalpoje ganytojas pasisveikino su visais dalyviais asmeniškai ir pasikeitė vienu kitu žodžiu. Iškilmingoje vakarienėje dalyvavo kuopos karininkai, LB apylinkės ir parapijos vadovai ir keli svečiai amerikiečiai, jų tarpe kapelionas evangelikas, majoro laipsnio.

Vizitai pas vyskupus ir politikus

Buvodamas kun. Liubino sielovados rajone, vysk. Deksnys aplankė Triero vyskupą dr. Bernhard Stein (kovo 9 d.) ir Speyerio vyskupą dr. Friedrich Wetter (kovo 10 d.). Abiejų buvo labai maloniai priimtas. Paaiškėjo, kad abudu, studijuodami Romoje, yra turėję lietuvių studijų draugų. Vyskupo Stein draugais buvę a. a. vysk. Pr. Ramanauskas ir kan. Venckus, o vysk. Wetter — kunigas Jūraitis.

Kovo 11 d. vysk. Deksnys buvo priimtas Saaro krašto Vidaus reikalų ministro Schnur, kuris tuo metu ėjo ministro pirmininko pareigas. Šio vizito metu ganytoją lydėjo Vokietijos LB valdybos reikalų vedėjas adv. Justinas Lukošius. Vizitas užtruko 45 minutes ir buvo išsamiai aprašytas vietos laikraščiuose bei suminėtas televizijoje, kur vyskupą Deksnį rodė kelis kartus.

Prieš išvykdamas į tėv. Bernatonio parapiją, vysk. Deksnys aplankė Weinheimo ligoninėje besigydantį Vokietijos LB valdybos pirmininką inž. Joną K. Valiūną ir Heidelbergo šv. Mykolo invalidų namuose savo studijų draugą Fribourge kun. dr. Juozą Navicką.

ELI

(Bus daugiau)

EUROPOS LIETUVIŲ VYSKUPO PASKYRIMAI

Europos Lietuvių Vyskupas dr. A. L. Deksnys Vakarų Europos Lietuvių Sielovados Centrui kovo 19 d. aktais kun. Rapolą Krasauską paskyrė religinės spaudos biuro sekretorium, kun. dr. Petrą Celiešių — krikščioniškosios spaudos direktorium, Tėvą dr. Klemensą Žalalį, OFM, ekonomu ir spaudos administratorium.

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

COVENTRY — balandžio 5 d., 12.45 val., St. Elizabeth's.
NOTTINGHAM — balandžio 5 d., 11.15 v., Židinyje.
BRADFORD — balandžio 5 d., 12.30 v.
LEICESTERYJE — balandžio 12 d., 12 val., Sacred Heart, 72 Mere Rd.
NOTTINGHAM — balandžio 12 d., 12.30 v. St. Patrick's bažn.
BRADFORD — balandžio 19 d., 12.30 v.
Ketteringe — b alandžio 12 d., 12 val.